

MÁÁCOÓ

Mááco Jetsóodítýú cáátúnuháámi

*Tsojtsó múnáajpi Jóáa úwaabóne
(Mt 3.1-12; Rc 3.1-9, 15-17; Ja 1.19-28)*

¹ Íllúu tujkéváné Píívyéébé Hajchi Jetsocríjtó mepájtyetéiñe méénúné uwááboju.

² Píívyéébé ihjýu uubáalle múnáajpíhjáa Itsaíaúvú caatúnú íwaajácúháámitu tsúúcajátújuco tsojtsó múnáajpi Jóáadítýu íllúu:

Ó pícyoó díihde tsáápiikye dibye iúúbáalle míamúnáake ditye ímíbáávyéne ímí uke iwáátsúcúpéjtsoki. ³ Aane méllééboó ííneúbará píívyétúné iíñújiri íjcyabe keeváwu íllu úwaabóne: “Méímibáávyé ímítýú ámuha meícyahíjcyánetu tsaímiyéjuco ámuha meíjcyámeke Ávyéjuube íájtyumívaki.”

Ehdúhjáa Itsaía íwaajácúháámitu caatúnú Jóáadítýu.

⁴ Ahdújucóhjáa dibye ííneúbará píívyétúné iíñújiri úwáábohíjcyáné míamúnáake ditye ímítýúné íicyahíjcyáné ííhvéjtsóne ímíánejcúveréjuco ííbúwáave díityé ímítýú íábájíívemeíki, áané uubállé ditye itsójtsótsámeíki. ⁵ Pahúllevátúhjáa Jodéa iíñújri múnáadítýú píhcyáávehíjcyámé dííbyedívú dííbyé uwáábó illéébúacunúki. Téhduréhjáa Jerotsarée múnáadítýú mítyame píhcyáávehíjcyáhi. Áámedítýúhjáa ímítýúné

imyéenuhíjcyané úúbállémeke tsótsohíjcyaaabe Joodáatu.

⁶ Aanéhjáa diibye Jóáa camééllómú ihjinetu méénúmeíñé wajyámúúnema íjcyáábéj pñínétú ócájimííhé chiúcunúhi. Aabéhjáa tséréémuke dohíjcyáhi. Téhduréhjáa ímúhojpácýó ádohíjcyaaabe. ⁷ Aabéhjáa úwááboobe nehíjcyáhi:

—Muurá íjcyaaabe tsijpi táhboone úwáábóiiibye táehnííñevu íhtsútuube íjcyáábeke íjtyúhápáájúbaré o tácoríúcu dííbyedívú o pííhívéityúroóbe. ⁸ Muurá ámúhake nújpacýori ó tsótsohíjcyáhi. Áánetu ihdyu diibye ámúhá pañévú pícyoó Píívyéébé Apíícho.

Jóáádivu Jetsóó tsótsótsámeíñé

(Mt 3.13-17; Rc 3.21-22)

⁹ Téjyúhjáa Jetsóó péé Gariréa iññújri íjcyacóomí Natsaréetu diibye Jóáa éllewu Joodáatu dííbyeke dibye itsójtsoke. ¹⁰ Aabéhjáa tsúúca dibye tsójtsohtsindy íjchívyebe ííténáa cáámetu Píívyéébé Apíícho niityé dííbyedívú íjuuúdu nééneé. ¹¹ Áánáacáhjáa idyé cáámetu Píívyéébe nééhií:

—Uu Hájchíwúuke o wájyúúbedi mítyane ó imíjyúúhií.

Jetsóoke Naavéné máváríjchóne

(Mt 4.1-11; Rc 4.1-13)

¹² Ehdúhjáa dibye tsójtsoámeíñé boonétú Píívyéébé Apíícho dííbyeke tsajtyé íñnéubá píívyétúné iññújivu. ¹³ Áhulléhjáa íjcyaaabe 40 coojívá apáámyéré iyámé íjcyáhulle. Áábekéhjáa téhullévú Naavéné máváríjchóóbeke níjkyéji múnaa píáábohíjcyáhi.

*Jetsóó úwáábótújkenúne
(Mc 4.12-17; Rc 4.14-15)*

14-15 Aanéhjáa téjyju tsojtsó múnáajpi Jóááke di-tye cúvéhoojánúné boonétú Jetsóó péé Gariréavu. Áhullé múnáakéhjáa Píívyéébé avyéjuvu muhdú meúcaávéeíñe úwááboobe nééhií:

—Tsuúca Píívyéébe íavyéjújete íjcyáímyeke újcúíñe éévé úújetéhi. Ahdícyane ílluréjuco méíhvéjtsó ímityúné ámuha meícyahíjcyáne. Ááne ámuhá íjtsaméí ímiánejcúvuréjuco mecápáyóóvéne mécahcújtsó íñe mepájtyetéeíñe uwááboju. Ehdúhjáa Jetsóó úwaabóhi.

*4-meva ímamyémú íjcyáímyeke Jetsóó újcune
(Mt 4.18-22; Rc 5.1-11)*

16 Aabéhjáa Gariréa unéú úníuri péébe úújeté Tsimóomútsí íñahbe Aderéema amómeke tsínuhíjcyámútsidívu. 17 Áámútsikyéhjáa neébe:

—Ámuhtsij, ookéréjuco méuráávye. Muurá íñe amomé lliíñája múnáajtétsí ámuhtsi meíjcyámútsikye ó pícyoó míamúnáakéréjuco Píívyéébedívú ámuhtsi meíbúwáávétsóíñe wákimyéivu.

18 Ehdúhjáa Jetsóó néénéllii teenémáyé íjtsínuuháñe íhvéjtsóne peemútsí dííbyemáyéjuco.

19 Áámútsimáhjáa péébe éhnííñéwuúvú úújeté Tsebedéó hájchimútsí Jacóóboo, Jóááa, íjcyamútsí íhmííne pañe íjtsínuuháñe pájáábohíjcyamútsidívu.

20 Áámútsikyéhjáa idyé dibye píúvánéllii íhmííne pañe cááni Tsebedéoma ípiáábojte íjcyámedítýú peemútsí dííbyemáyéjuco.

*Tsaápi pañétú naavéneke Jetsóó wáágoóne
(Rc 4.31-37)*

²¹ Éhdúmekéhjáa iújcúmema Jetsóó úújeté Capenaóovu. Aabéhjáa téhulle wáyeéévejcóójí pihcyáávéjá pañévú úwaabóhi. ²² Ááneríhjáa mítyane ullévenúmé ávyétá tujkévé ávyéjuube múúne íhjúvájító dibye íhjúváneeri. Tsáháhjáa dibye íhjúvatú taúhbájú uwáábojte íhjúvahíjcyádu. ²³⁻²⁴ Áijyúhjáa tééj pañe tsaapi naavéné ípañe íjcyaaabe kévádíjcyó íllu dííbyeke:

—Jetso Jetsóoj, Natsarée múnáajpi u íjcyaaabe! ¿Íveekí múúhake ú pátsárijcyóváhi? ¿Mityá múúhake ú waagóovaj? Muurá uke ó waajácú ímiáábé Píívyéébé Hajchi u íjcyane.

²⁵ Áánéllíihyéhjáa neebe dííbyeke:

—Cúúvéhulléré díícyá! ¡Díjchivye áadí pañétú!

²⁶ Ááneréjucóhjáa naavéné wáníjcyámeíbyéré íjchivyéne dííbyé pañétú ávyétá íhnáhó dííbyeke íáméjcatsíchónema. ²⁷ Ehdúhjáa Jetsóó méénúneri pámeere ííllityéne néehí:

—¿Múhdutúami aabye ehdu meénuj? Ávyetáha ímiááné tsíhdyure dííbyé uwááboju. Muhdú naavémú íjcyarómé íjchívyé dibye néénetu.

²⁸ Ehdúhjáa dibye méénúné uubállé tsújaavé páneere Gariréa íiñújiri.

*Tsimóo Péedoró báábeke Jetsóó bóhütsóne
(Mt 8.14-15; Rc 4.38-39)*

²⁹ Átsihdyúhjáa pihcyáávéjá pañétú péeme tsaméhjí Jacóóboo, Jóááá, íjcyame Tsimóoma Aderémútsi jávu. ³⁰ Áijyúhjáa Tsimóo

baabe áíivyeri chémene úúballémé Jetsóoke.
 31 Áánélliihyéhjáa díille éllevu ipyééne íhyójsitu
 dibye íjyóujcárolle tsúuca ibóhííne diityéké
 májchotsóhi.

Mítyámeke Jetsóó bóhíitsóne
 (Mt 8.16-17; Rc 4.40-41)

32 Aanéhjáa tsúuca meíjyunúrónáa tsívahíjcyámé
 dííbye éllevu naavémú ípañe íjcyáméhjima tsíñéhjiri
 chéméméhjike dibye ibóhíítsoki. 33-34 Mítyaméhjáa
 técoomí múnaa tééjavu tsáámedítyú páhduváre
 nénéhji chémeri íjcyámeke bóhíitsohíjcyaaé.
 Áhduréhjáa tsaaté pañe naavémú íjcyámeke
 waagóohíjcyaaé. Aaméhjáa diitye naavémú
 muubá dibye íjcyane nééíyónáa tsá dibye diityéké
 íhvéjtsotú dítye íihjyúvaki. Waajácúméhjáa dííbyeke.

Jetsóó úwaabó pahúllevaré Gariréá íiñújí pañe
 (Rc 4.42-44)

35 Ááné tsitsíívevúhjáa pejcójuco técoomítyú
 dibye pééne tsátsihvu Píívyéébema íihjyúvaki.
 36 Áábekéhjáa Tsimóó íñahbéjtema néhcotéhi.
 37 Aaméhjáa íajtyúmííbeke néehíí:

—Míamúnaa uke néhcohíjcyáhi.

38 Áánélliihyéhjáa neebe diityéke:

—Árónáa metsu éhcóómijívú mepéé técoomíji
 múnáake idyé o úwááboki. Muuráhjáa ímichi
 téénéllii o tsááhíí.

39 Aabéhjáa pihcyáávejaáné pañevú pahúllevá
 múnaa Gariréá íiñújiri íjcyámeke úwáábohíjcyá
 tsaaté pañe naavémú íjcyámeke wáágóobére.

Íjpi chájáávéébeke Jetsóó bóhĩtsóne
(Mt 8.1-4; Rc 5.12-16)

40 Áábé lliĩnévúhjáa íjpi chájááveebe imímóúúveténe néé dííbyeke:

—¿Aca muhdúiyó teene oke u bóhĩtsóne?

41 Áánélliihyéhjáa dííbyeke idyócéaraúcunúne dííbyedi ídáátsóvéne neébe:

—Mu ihdyu tehdújucoj.

42 Ehdúhjáa dibye néénemáyé tsúúca bóhĩbe.

43 Áábekéhjáa neébe:

—Dúúbáledí tsaate juuváyí uke pájtyémeke íñe muhdú u bóhĩne.

44 Tsapéhdúré llúúváábe éllevu péene dííbyedívú dúhjítsámeityeco. Ááne Moitséeúvúu néhdu íñe u ímĩjpyeténé hallúvú Píivyéébeke tsíéméneri ú íícúvéé téénetu míamúnaa iwáájácu tsúúca u bóhĩjucóóne.

45 Ehdúhjáa dibye bóijcyúrónáa pámeekéré juuváyí ipájtyedúmeke úúbáleebe muhdú íbóhĩne. Aaméhjáa mítyane Jetsóodívú píhcyáávehíjcyánéllii tsáhájuco dibye píívyetétú múhdutú cóómí pañévu íúcaávéiyóne. Áánélliihyéhjáa pehíjcyaaabe imíchi dítye íjcyátútsihjírye. Áróné pañéhjáa pahúllevátú dííbyedívú píhcyáávehíjcyáme.

2

Íjpi vááúmeťyúúbeke Jetsóó bóhĩtsóne
(Mt 9.1-8; Rc 5.17-26)

1 Ehdúhjáa tsúcájá tsiéllé íjcyátsihdyu tsiíñe óómiibye Capenaóovu. Ááné uubálléhjáa idyé íícúwuúré tsúúca waajácúmé técoomí múnaa.

² Aaméhjáa dííbyedívú píhcyaavémé dibye íjcyaja wáhpécunúmeke úwááboóbe. ³ Áánáacáhjáa 4-meve tsivá íjpi vaaúmeítyúúbeke dííbye éllevu. ⁴ Árónáacáhjáa tsá ditye píívyetétú iúújetétsóné mítyane míamúnaa íjcyánéllíihye. Aánéllíihyéhjáa cáámetu dibye íjcyátsíi tujkévetu idyóhejúróne botsíi dííbyeke níityétsóme. ⁵ Aaméhjáa ímí cáhcujtsóné iwáájácúne neebe Jetsóó dííbyeke:

—Llíhij, tsúuca úhdi o ídááatsóvéne díímítýú ó ábájíwéjucóóhií.

⁶⁻⁷ Ehdúhjáa dibye néénetu tétsihyi íjcyame taúhbájú uwáábojte néjcatsíhi:

—¿Aca íveekí aabye ehdu ihjývá Píívyéébe ímí dííbyedívú íjtsúcunúnejíívari? Muurá ihdyu apáábyéré Píívyéébe píivyeté míamúnáadítýú ímítýú iwáágoóné díityédí ídááatsóvéne. ⁸ Ehdúhjáa Jetsóodítýú ditye néjcatsííne iwáájácúne neebe díityéke:

—¿íveekí ímítýúné óhdityu ámuha méíjtsámeíhi?

⁹ ¿Aca muhdú ámuha oke méíjtsúcunúhi? Áánerá ó píivyeté míamúnáadi o ídááatsóvéne díityé ímítýuháñé díityémá o ímíbajchóne. Áánéllíi ó píivyeté áánúke o nééneé: “Úhdi o ídááatsóvéne díímítýú úúma o ímíbajchóhi.” Áhdure ó píivyeté o nééneé: “Dímíjpyeténe dííhbotámá dipye dihjýavu.”

¹⁰ Ahdícýane cáhawáá óvíi ámuha máájtyumí Míamúnáájpidívúu o ípívyéévebe muhdú o méénune.

¹¹ Ehdúhjáa íñétsihdyu neebe dííbyeke: Llíhij, díímíjpyeténe eene dííhbotámá dipye dihjýavu.

12 Ehdúhjáa dííbyeke Jetsóó néénemáyé tsúúca íímíjpyeténe ííhbotámá péjúcoobe pámeere ííténááca. Ááneríhjáa mítyane iúllévenúne Píívyéébeke idyúúrúváne néémeé:

—Ávyeta tsá múijyú ehdíívane maájtyúmitúne.

Revíkye Jetsóó újcune
(Mt 9.9-13; Rc 5.27-32)

13 Ááné boonétúhjáa tsiiñe Jetsóó péé únéú úniúvú ímamyémuma. Áhullévúhjáa idyé dííbyedívú píhcyáávemeke úwááboóbe. 14 Átsihdyúhjáa péébe úújeté Apéó hajchi Revíí ííñújí avyéjúúbé wáábyuta dsíídsíike íáhdótsohíjcyátsihyi ácuúcunúúbedívu. Áábekéhjáa neébe:

—Muúbej, ookéréjuco duráávyej.

Ahdújucóhjáa díbye pééne dííbyemáyéjuco.

15 Áábe jávúhjáa Jetsóó téijyu majchó ímamyémuma. Áámemáhjáa téhdure tsijtye majchó téenere ávyéjúúbé wáábyuta íjcyáne dsíídsí ahdótso múnaa. Áhduréhjáa íjcyámé tsijtye ímityúmé díityéma. Mítyaméhjáa dííbyema pehíjcyáhi.

16 Ehdúhjáa díbye díityémá májchone ííténe taúhbájú uwáábojtémá paritséómú néé dííbyé mamyémuke:

—¿Aca íveekí eene ámuhá uwááboobe majchó aatyé ímityúméhjíma?

17 Aanéhjáa Jetsóó illéébóne néé díityéke:

—Tsá muurá taabóóbé bóhíime tsaímíyé íjcyámeke táábotúne. Muurá ihdyu chéméméhjikéré tááboóbe. Ahdícyane tsáháa ímiáámé wáábyú o tsáátune. Muuráhjáa ihdyu ímityúme wáábyú

o tsáá diityéké o ímíbaávyétso Píívyéébé icyánejcúvuréjuco ditye ííbúwááveki. Ehdúhjáa Jetsóó néé paritséómuke.

Jetsóó mamyémú majcho áwatyúne
(Mt 9.14-17; Rc 5.33-39)

¹⁸ Tsáijyúhjáa tsojtsó múnáajpi Jóáá mamyémuma diitye paritséómú mamyémú Píívyéébema íhjúva majcho áwahíjcyáhi. Aanéhjáa Jetsóó éllevu ipyééne tsaate dííbyeke nééhií:

—¿Aca íveekí dímamyémú majcho áwátúnáa Jóáá mamyémuma paritséómú mamyémú tsáijyu áwahíjcyáhi?

¹⁹ Áánéllihyéhjáa diityéké neébe:

—¿Aca tsaapi táábávané wañéhjivu tsááme ikímóóvéne majcho áwáiyáhi? Muurá teene wañéhjí aabájaabe diityémá íjcyánáa tsá ditye áwáityuró majcho. Ehdu nééne támamyémú tsá majcho áwáityuró diityémá o íjcyané hajchóta.

²⁰ Muurá ihdyu íjcyaiñé diityédítýú o pééiñe. Áijyu ihdyu óví muhdú íñehajchíí tsáijyu awámye.

²¹ Tsá muurá tene ímityú tsúúcáaja wáiyamu béhbátu mepájaabóne. Muurá teeja meníjtyúcooca éhnííñevu íllure táváajcároba. ²² Áhdure idyé tsá tene ímityú béjpácyo bíínojpcácyó mepícyoone tsúúcáau mííhéneu cahpáyú pañévu. Muurá béjpácyo iúhtsaráúúvéhulle táváajcó tsúúcáau. Áijyu wágóoovéné tsanéécújuco bíínojpcácyoma cahpáyú. Áánéllii béjpácyo mépañénú bééú pañévuré muhdú tsanéécú íjcyátuki. Ehdu nééne tsá tene ímityú íhdééne uwááboju béhné uwáábójú pañévú meúacóne. Ehdúhjáa Jetsóó nééhií.

*Wáyeéévejcóóji Jetsóó mamýmú méenune
(Mt 12.1-8; Rc 6.1-5)*

²³ Aabéhjáa tsáijyu ímamyémuma pajtyé úmihéj pñínétú wáyeéévejcóóji. Áijyúhjáa ímamyémú ba-jtsóháñetu ujcú imájchoki. ²⁴ Áánéllihyéhjáa parit-séómú néé dííbyeke:

—¿Aca íveekí aatye dímamyémú meenú íjcyooji wáyeéévejcóóji meméénúityuróne?

²⁵ Árónáacáhjáa neébe:

—¿Aca tsá ámuha meéévehíjcyatú tsáijyúu iájyabáávaténéllii íñahbétjema Dabíúvú téeméné méenune Píívyéébé waajácuháámitu cáátuváne? ²⁶ Muuráhjáa Abiatáa llúúvájte avyéjuube íjcyáijyu duurúvájá pañévú iúcáávéne imájchóityuróné Píívyéébé ñícúvé páaa tééj páñévú pícyámeíhijcyáné majchómé apáámyérée llúúvájte máchohíjcyáne.

²⁷ Áhduréhjáa neébe:

—Muurá wáyeéévejcóóji ijcyá míamúnaa ímí téjcooji íjcyaki. ²⁸ Áánéllii Míamúnáájpidívúu o ípívyéévéébé wáábyuta téhdure téjcoóji.

3

*Tsáápi hójtsi Jetsóó ímíjpyetétsóne
(Mt 12.9-14; Rc 6.6-11)*

¹ Átsihdyúhjáa Jetsóó ímamyémuma tsiiñe úcaavé pihcyáávájá pañévu. Áájá pañéhjáa tsaapi múhdurá íhyójtsi néébeé. ² Aanéhjáa téijyu wáyeéévejcóóji íjcyánéllii tsaate dííbyedívuré íítehíjcyá ‘áadíkye éhne ímíjpyetétsóííbye’ íñééne

téénej tééveri dííbyedívú iñéétsóroki. ³ Áánáacáhjáa dííbyeke neébe:

—Muúbej, cána dichaj.

⁴ Ahdújucóhjáa díbye pééneé. Áábedítúhjáa neebe pámeere tétsii íjcyámeke:

—Ámuúhaj, ¿a tehdújuco tsaatéké mepiáábóiyóné íjcyooji wáyeéévejcóójij, mityá tsáhaáj? ¿A mépájtyetétsóiyá tsaate dsijíveri íjcyámeke téjcooji íjcyaróne, mityá méíhvéjtsóiyá dítye idsíjíve wáyeéévejcóójí íjcyánéllíhvej?

Ehdúhjáa Jetsóó díllone tsá dítye añújcutúne.

⁵ Aanéhjáa dííbyeke tsaríwu pajtyeráhi. Árónáacáhjáa idyé ídátsó íjtsúcunúúbé dítye dííbyeke cáhcújtsotúne. Átsihdyúhjáa neebe dííbye múhdurá íhyójtsi neébeke:

—Muúbej, cána íllevu cujúúvé díhyójtsí.

Ahdújucóhjáa díbye cujúúvénemáyé téhojtsi ímíjpyeténe. ⁶ Ehdúhjáa Jetsóó méénune paritséomú ííténe tétsihdyu pééme Heróode hájkímuma pítyácójcatsí muhdú dííbyeke idsíjívétsoíñe.

Mítiane míamúnaa Jetsóodívú píhcyaaavéne

⁷ Árónáacáhjáa tétsihdyu ímamyémuma peebe únéú úníúvu. Áábekéhjáa mítiane míamúnaa úraavyé Gariréa iñúji múnaa. ⁸ Aabéhjáa méénuráítyúronéhjí mítiane méénúné uubállé tsújaavé pahúllevávu. Áánéllíhýchjáa mítiyame tsáácunú pahúllevátú Jodéa iñújítuu, tééné iñújírí íjcyacóomí Jerotsaréetuu, Idoméa iñújítuu, Joodáa tsiñéjcutuu, Tííroó, Tsidóoo, íjcyáné iñújícútuu,

íjcyane dííbyeke íájtyúmiki. ⁹ Ehdúhjáa mítyane miámúnaa Jetsóodívú píhcyaavéjúcóónéllii neebe ímamyémuke ditye m#ne íímíbájcho témí pañévú íú cááveki. ¹⁰ Mítýanéhjáa díbye chéméméhjike bóhítsohíjcyánéllii ávyetáréjuco ditye dííbyedívú píhcyaáavehíjcyáne. Aaméhjáa ímíllehíjcyá dííbyeke idyómajcóné íbóhíiki.

¹¹ Ájyúhjáa tsaaté pañe naavémú íjcyame dííbyé lliñévú mímóúúvéme pañétú kéévánécoba néémeé:

—¡Uu muurá Píívyéébé Hajchi!

¹² Áánélliihyéhjáa díityéké neebe ditye tsiíñe tehdu íhhyúvátuki.

12-meváké Jetsóó meménú ímamyémú ditye íjcyaki

(Mt 10.1-4; Rc 6.12-16)

¹³ Átsihdyúhjáa peebe cámeéhbaúvú íjtsúcunúdúmema. ¹⁴ Áámedítýúhjáa meménuube 12-meváké dííbyé uwááboju úwáábomé ré péhíjcyáímyeke. ¹⁵ Áámekéhjáa ájcuube íhnháhootu ditye chéméméhjike íbóhítsohíjcyaki, naavémú tsaaté pañe íjcyámeke ditye iwáágóohíjcyaki. ¹⁶⁻¹⁹ Aaméhjáa ílluúme: díibyéhjáa Jetsóó Tsimóoke Péedoródívú méménuúbee, Tsebedéó hájchimútsí Jacóóboma Jóáámútsikyéhjáa dííbyere chíjchí hájchimútsídívú méménumútsii, Aderéee, Perípee, Batoroméee, Matéoo, Tomáaa, Apéó hajchi Jacóóboo, Tadéoo, cananíjtámúejpi Tsimóoo, díibyéhjáa Jetsóodívú méénútsóíibye Jóóda íjcyarióótee, éhdume.

Jetsóoke Naavéné píáábohíjcyáné tsaate nééneé
(Mt 12.22-32; Rc 11.14-23; 12.10)

²⁰ Áamemáhjáa Jetsóó tsúúca oomí ípyée íicyahíjcyajávu. Áanáacáhjáa tsúúca mítyane míamúnaa píhcyaaivé tétsihvu. Áámedíyécúóhjáa túhuuvémé tsá imájchóiyónéhji éllevu íjcyatúne.

²¹ Aanéhjáa iwáájácúne dííbye hájkímú tsáá dííbyeke tétsihdyu itsájtyéroki. Íjtsúcunúméhjáa díbye méívaténe.

²² Téhduréhjáa mítyame tétsihyi taúhbájú uwáábojte Jerotsaréetu tsááme néé dííbyedítyu:

—Áadí pañe mía naavémú avyéjuube Betsebóo. Téénéllii muurá eene díbye píáábóneri tsaaté pañétú naavémuke waagóohíjcyaaábe.

²³ Áánélliihyéhjáa Jetsóó diityéké néehíi:

—¿Aca múhdutú díbye Naavéné iiye waagóomeíyáhi?

²⁴ Muurá tsané avyéjute tsajíjtóré íjtsámeítyúmé páhduvaré idyáráívéjcatsíhajchíi íllure wáchájánújcatsí íavyéjutu.

²⁵ Áhdure tsája múnaa tsajíjtóré íjtsámeítyúmé páhduvaré idyáráívéjcatsíhajchíi ílluréjuco ihjyátú wáchájánújcatsíñe.

²⁶ Ahdu íivane muurá Naavéné ihyájkímukéré iwáágóoca íllure píurújtsóiyá diityéjúcoolíyó íavyéjúejte íjcyáíyómeke. Tehdu imyéénuca íllure íavyéjú újovéjtsóíyoóbe.

²⁷ Tsá muurá tsaapi íhtsútúúbé tsieméné dííbye já pañétú múha tsájtyéítyuró dííbyeke tétsihdyu bóáyotúmére. Muurá ihdyu dííbyeke tujkénú íbóáyoca botsíi tsajtyéiyómé dííbye tsieméne. Árónáa tsáháubá muurá díbye ihñe múhdivú

íhvéjtsóityuróne. Ahdu íívane tsá Naavéné oke píáábóityuró dííbye hájkímuke o wáámíuki.

²⁸ Ímiáánetúré ámúhake o nées panévare ímityúné míamúnaa méénuhíjcyáronéhjí Píívyéébe abájííveíñé diityedí ídáátsóvéne. Áhdure ímityúné óhdityu ditye ihjývahíjcyáronéhjí abájííveííbye. ²⁹ Áánetu ihdyu dííbyé Apííchotu ímityúné ihjývahíjcyámedi tsá díbye mújyú ídáátsóvéityúne. Aane tsá mújyú diityemá ímíbaávyéityúne. ³⁰ Ehdúhjáa diityéké nebe dííbyé pañe naavéné íjcyane ditye néénéllííhye.

*Jetsóoke tsíju dííbyé nahbémuma újcutéroné
(Mt 12.46-50; Rc 8.19-21)*

³¹ Áánaacáhjáa tétsihvu tsíju dííbyé nahbémuma wajtsí áachí éhnejcúvu. Aaméhjáa tsaatéké nées ditye dííbyeke íñéé díbye iúújéva diityéke. ³² Ahdújucohjáa tsaate dííbyé úníuri íjcyame néene dííbyeke:

—Díítsííju díñahbémuma ukévá néhcome éhtsíhyi áachi.

³³ Áronáacáhjáa nebe diityéke:

—¿Aca caatyé tátsííjuú, táñahbémuu, táñaallémuu, íjcyame?

³⁴ Ehdúhjáa íñééne úníuri ácuíjcatyémeke ííténe neébe:

—Áánerá téhdure ámuha waharómú táñahbémú táñaallémú méijcyá íñe múhdumé tahñéjté ámuha méijcyame. ³⁵ Muurá Píívyéébeke cáhcujtsómé díbye ímillédú íjcyame ímiááné tahñéjté táñahbémú,

táñaallémú, wahárómu. Ehdúhjáa Jetsóó diityéke néehíí.

4

*Tsaapi bájtsónetu íjcyáné uwááboju
(Mt 13.1-9; Rc 8.4-8)*

¹ Aabéhjáa tsiíñe únéú úniúvú úwáábóóbedívú idyé mítyane míamúnaa píhcyáávénéllii mííne pañévu iúcaávéne téemí pañéturéjuco dibye úwaabóné diityéke. ²⁻³ Átsihvúhjáa mítyane tsíeménéhjitu úwááboobe néehíí:

—Ámuúhaj, cáhawáá melleebúcunuj:

Tsaapíhjáa íwajcyóhá trígoúhá bájtsoobe íllure wáwárajcóhi. ⁴ Aanéhjáa dibye wáwárajcónetu tsáuhji juuváj pínevú dojcóne coomímú méhdojéhi. ⁵ Áané tsiúhjáhjáa dojcó néwayúúné raahóvu iíñu imíchi íjcyátútsihvu. Áuhjáhjáa íícúíwuúré iíñé tétsii iíñu mítyane íjcyátúnéllíihye. ⁶ Áróhiibájhjáa chemé núhbá allóócori hállúháñeríyé tébajkyéjí íjcyánéllíihye. ⁷ Áané tsiúhjáhjáa dojcó tsuhjí pañévu. Áané hallúvúhjáa teene tsuhji wáaménéneri ííñeróné dúhcúvaténé tsáhájucó neévátúne. ⁸ Áánetúhjáa ihdyu tsáuhji dojcó tsátsii imíwu ííñuji nétsihvu. Aanéhjáa tsaímíyé píívyene imíwu neeváhi. Tsáhiibájhjáa uhjénéré neeváhi. Áánetúhjáa tsíhiibáji kémú neeváhi. Áané tsihíibájhjáa éhniíñevu mítyane neeváhi.

⁹ Ehdúhjáa tsaapi bájtsone iúúbállétsihdyu neebe diityéke:

—Ehdu teéne. Aane ihdyu óví lléébone icyáhjútsóne tehdu ijcyáhi.

Jetsóó úwáábó túhujtsóne
(Mt 13.10-17; Rc 8.9-10)

¹⁰ Aanéhjáa bóónétu iye ijcyátsihvu ímamyémuma tsijtye tétsii íjcyame dilló muhdú nééiyóné teene tsaapi bájtsónetu dibye úwaabóne.

¹¹ Áanéllihyéhjáa neebe diityéke:

—Muurá ihdyu ámuhadívú Píivyéébe bóhówátsohíjcyá ámuha mewáájácu muhdú dííbyé avyéjú íjcyane. Áánetu eene tsíeménéhjitu ó úwáábohíjcyá oke cáhcújtsotúmedívú tene íbóhówáávétuki. ¹² Muurá o úwaabóné lléébójúcoorómé ícyahíjcyá lléébótúmeúvúdu. Áhdure teene ájtyumíjúcoorómé ícyahíjcyá ájtyúmítúmeúvúdu. Áámé imítyuháñé muurá tsá ímíbaávyéityúne. Ehdu néénéllii ó úwáábohíjcyá tsíeménéhjitu.

Tsaapi bájtsónetu úwaabóné Jetsóó bóhówajtsóne
(Mt 13.18-23; Rc 8.11-15)

¹³ Átsihdyúhjáa neebe diityéke:

—¿Aca ihdyu tsá ámuha mewáájácutú tsaapi bájtsónetu o úwaabóné iiná nééiyóné? ¿Aca múhdutúrá ámuha méwaajácuú tsiíñe téhdure nénéhjitu ámuhakye o úwaabóne? ¹⁴ Muurá eene tsaapíhjáa trígoúúhá wávarajcódú néene íñe tsaapi ímiáájú úwááboobéré pehíjcyáhi. ¹⁵ Aane tsaate ímí lléébójúcoorómeke Naavéné ténetu mútátsohíjcyáhi. Aane muurá nééiyóné eene juuváj pínévúhjáa dójcoúhjí coomímú méhdójéne. ¹⁶⁻¹⁷ Áánetu teene illéébone

tsúuca ímí úraavyéjúcoorómé páhduváré nééné mávaríjchojúúné íjcyanéjji íáábucújúcoótúnetu illuréjuco teene íhvejtsóne. Aane nééiyóné eene néwayúúnehjáa íjcyátsihvu dójcoúhjji imíwu ííñeróné núhbá allóócori chémene. Ehdú muurá patyéhijcyané ímí cáhcújtsótúmema. ¹⁸⁻¹⁹ Áánetu ímiá uwááboju tsúuca ímí llééborómé mítyane íjji avyéjuriyé itsúúrámeíñéllii illuréjuco tenejcu ábájíívehíjcyáne. Aane nééiyóné muurá eene tsuhjji pañévúhjjáa dójcoúhjji ííñeróné illure dúhcúvaténé néévájúcootúne. ²⁰ Áánetu ihdyu ijcyámé tsaate téené uwááboju illéébóne cáhcujtsómé ímí tehdujúco úráavyehíjcyáme. Aame muurá eene imíwuúhjjáa ííñuji nétsihvu dójcoúhjji ííñedu. Áámedítýú muurá ijcyámé tsaate eenéhjáa uhjénéré nééváhiibájídú néémeé. Áánetu ijcyámé tsijtye eenéhjáa kéémú nééváhiibájídú néémeé. Áánetu ijcyámé tsaate eenéhjáa ávyétá mityané nééváhiibájídú nééme ímiáánéjuco ímiáájú icyáhcujsóné ímí úráavyehíjcyáme. Ehdúhjjáa Jetsóó nées diityéke.

*Peetétú íjcyané uwááboju
(Rc 8.16-18)*

²¹ Áhduréhjáa neebe diityéke:

—¿A múúne peete mepéététsóne mépicýóó tsíeméné lliiñévu? Tsáhaá. Muurá ihdyu mepéététsóne cáamevu mépicýóó tene íájchúcunúki. ²² Ehdú nééne muurá Píívyéébé uwááboju bóhówajtsó páneere muhdú meícyahíjcyáne. Muurá íñe teevétari meméénuhíjcyaróné tsá wáájácúratúné íjcyáityúne. Muurá páneere

waajácúmeííhi. ²³ Aane ihdyu óví llééboome icyáhjútsóne tehdu ijcyáhi.

²⁴ Téhduréhjáa tsiíne neébe:

—Ímíneúvú tsáma méíjtsoco íne ímiá uwááboju tsúuca ámuha mewáájacújucóóne. Muurá teene ámuha mewáájacújúcooromé múhdurá medáríivémeíhajchíí Píívyéébe tsáhájucó amúhadi íícúvéityúne. Áánetu tsúuca iwáájacúné ímí úráávyémeke éhníínevu waajácútsóíibye. ²⁵ Muurá ímiáájú ímíllémedívú bóhówájtsóíibye éhníínevu ditye ímíneúvú iwáájacuki. Áánetu teene ímíllétúmedívú tsá dibye bóhówájtsóityúne. Ááne tsáijyu múu áyánéwu ditye wáájacuróné dojtúcuíibye diityédítyu.

Tríigo bájtsómeíínetu íjcyáné uwááboju

²⁶ Téhduréhjáa neebe diityéke:

—Muurá tsaapi bajtsó tríigoúúhá íwajcyóha.

²⁷ Aane íbúwajíí dibye íjcyánáa keemévehíjcyá pajcójivaré dibye wáájacútúné hallúri.

²⁸ Ehdu muurá ííñújiri ímí bajtsóháñé píívyene ikyéémévéne tsúuca wajcó íñééwá ípívyééveíínejuco. Aane tsúuca neeváhi. ²⁹ Aane kéémécooca ílluréjuco áábájaabe újcune. Ehdu muurá pajtyéíne Píívyéébé avyéjújétema. Muurá diityéké dibye újcúííne éévé úújetécooca újcúíibye diityéke.

Mojtáátsá neeváúwúutu íjcyáné uwááboju

(Mt 13.31-32; Rc 13.18-19)

³⁰ Téhduréhjáa tsiíne neebe Jetsóó diityéke:

—¿Aca íínetú íne tsiíne amúhakye ó úwááboó Píívyéébé avyéju? ³¹ Muurá dííbyé avyéjú éhne

múúne ‘mojtáátsa’ némeíñé uméhé neeváú kémúútúróúwu mebájtsou mítyáhécoba kéémevédu. Muurá pahéva neváúúné lliíñévúré tééhé neeváú ávyétá ayáúwu. ³² Áróúwu muurá mebájtsou ííñene keemévé mítyáhécoba pahévaré bajtsóhééné ehnííñevu. Ááhé wájcávané hallúvú muurá wahpéjté píhtobáhi. Ahdu muurá teene Píívyéébé avyéju.

Jetsóó iúwaabóné tsíeménéhjitu úúballéne
(Mt 13.34-35)

³³ Ehdúhjáa Jetsóó míamúnáake iúwaabóné tsíeménéhjitu úúballéhíjcyá muhdú ditye lléébóiyódu. ³⁴ Tsáháhjáa dibye pevénéré úwáábohíjcyatúne. Áronáacáhjáa ihdyu ímamyémuke ímíñeúvú waajácútsohíjcyaaabe íná tene nééiyóne.

Kíjyébama nohji Jetsóó íhvetétsóne
(Mt 8.23-27; Rc 8.22-25)

³⁵ Ááné iijyúnúvúhjáa neebe ímamyémuke:

—Métsu éhnéjcuéúvú mepéékíí.

³⁶ Ahdújucóhjáa tétsihíyé tsijtye íjcyánáa ditye pééne tsíñejcuéúvú mííneri. Áamemájucóhjáa idyé tsaate íhmínéneri pééneé. ³⁷⁻³⁸ Aaméhjáa píñééuri íjcyánáa ávyétá íhnáhó kíjyébari mítyane nújpacyo nóhjine úcaavé díityé mííne pañévu. Aanéhjáa ípamáávéiyóneri íllityéne díitye ímamyémú idyéjuri cúwahíjcyáábeke íákyéjtsóne nééhíí:

—¡Ávyéjuúbej, tsúúca mémájcánuúhi! ¿A tsá íñe meke u pájtyetétsóityúne?

39 Áánélliihyéhjáa iájkyéne úhbaabe kííjyébama nohji íjcyane. Neebéhjapéé:

—¡Iijyévéne, dihvéte!

Ahdújucóhjáa tene íhveténé dáíhañéréjuco.

40 Átsihdyúhjáa neebe diityéke:

—¿Íveeki ayájú ihnáhóra ámuha meíllityéne? Tsáháhaca bo ámuha Píívyéébeke ímí mecáhcújtsotúne.

41 Ehdúhjáa diityéké dibye néérónáa íllure íllityémé néjcatsíhi:

—¿Muubáami aabye íjcyáábeke muhdú kííjyébama nújpacyo lleéboj?

5

Tsáápi pañe naavéné íjcyane (Mt 8.28-34; Rc 8.26-39)

¹ Aaméhjáa tsúuca úujeté tsíñejcúeúvú Gadáará iinújivu. ² Aanéhjáa ditye cátsúúvénemáyé Jetsóo ijchívyéhi. Áábe éllévúhjáa tsaapi níjkyénéj piine ícyahíjcyaaabe tsáa ípañe naavéné íjcyaaabe.

³ Aabéhjáa ávyéta tsíjpa néébeke tsá múha píívyetétú iékeevéne. Úwáañehíhjáa íjcyároneri tsá múha dííbyeke chíjchúútyuróne. ⁴ Tsáijyúhjáa tsúuca dííbyeke chíjchúúcohíjcyarómé íjtyúháacyuma íhyójtsicu. Áronéhjáa távúdócohíjcyaaabe. Tsáháhjáa múha dííbyeke muhdú méénúútyuróne. ⁵ Aabéhjáa cójáhajchótá pécóhajchótá íhjúcunúúberé pehíjcyá níjkyénéj piine. Áané tsáijyúhjáa cámevájuneru pehíjcyaaabe néwayúúnetu wápújúhcámeíúbyere.

⁶ Aabéhjáa tsíhyulléturé Jetsóoke iájtyúmííbe éllévu

dsiinériyé ipyééne mímóúúveté dííbyé lliiñévu.

⁷ Áánemáhjáa kéévánécoba neebe dííbyeke:

—¿Hná óhdityu ú imíllé íhtsútuube Píívyéébé Ha-jchi Jetsóó u íjcyaaábe? Uke Píívyéébe mémeri o néé óhdi u ícúbáhrátuki.

⁸ Ehdúhjáa naavéné dííbyé pañétú néé Jetsóoke dibyéhjáa dííbyeke ‘díjchivye áadí pañétu’ néénéllíihye.

⁹ Áábekéhjáa Jetsóó néehíí:

—¿Aca muubá dimyéme? Áánéllíihyéhjáa neébe: Tamyémé Píváánéjpi mítyame muha meíjcyánéllíihye.

¹⁰ Aanéhjáa diitye naavémú néé Jetsóoke dibye diityéké iwáágóótu tsíhyullévú téené iñújtu.

¹¹ Aihyúhjáa tétsihyi jéémú meenímú majchóri.

¹² Áánéllíihyéhjáa dííbyeke néémeé:

—Múúhakyé ihdyu wallo aatyé méénímú pañévuréjuco.

¹³ Ahdújucóhjáa dibye wállóónéllíi dííbyé pañétú iíjchívyéne méénímú pañévuréjuco ditye újcámeíñe. Aaméhjáa ditye méívatétsómé 2,000-meváubáhjáa íjcyame cáméwájutu únéú pañévú cáhtsíñibámé májcanúhi.

¹⁴ Ááneríhjáa diityé tehméjté iíllityéne íícúí tétsíi múnáake úúballéhi. Áánéllíihyéhjáa téhullévú péécunúme íájtyúmi muhdú tene pájtyene.

¹⁵ Aaméhjáa úújeté diibye eenée ípañe naavémú ícyahíjcyaaabe tsúúca íwajyámúúnema íjcyaaabe pevétsihjíduréjuco ácuúcunúúbedívu. Ááneríhjáa íllityéme. ¹⁶ Aanéhjáa tétsihyi íjcyame úúballé diityéké muhdú tene pájtyene. ¹⁷ Aanéhjáa

múhdurá ñjtsúcunúnéllii néeme Jetsóoke dibye tééne iiñújitu ipyéé tsiéllévúréjuco.

¹⁸ Áánélliihyéhjáa Jetsóó ipyéé míiné pañévú úcáávéebeke diibye eenée ípañe naavémú ícyahíjyaabe néé dííbyemáyéjuco ipyéékií.

¹⁹ Áronáacáhjáa neebe dííbyeke:

—Tsá u pééityú óómaá. Dihyájkímú pañévúré pééne duubállé diityéké muhdú Píívyéébe úhdi ñdáátsóvéne uke ímíjpyetétsóne.

²⁰ Ahdújucóhjáa dibye ihyájkímú pañévú ipyééne úúballéné páneere muhdú Jetsóó dííbyeke bóhítsóné Decááporí iiñújiri íjcyácoomíji múnáake. Áaneríhjáa ávyetaré ullévenúme.

Tsaatépíke Jetsóó bóhítsóne
(Mt 9.18-26; Rc 8.40-50)

²¹ Aanéhjáa Jetsóó ímamyémuma biwánejcúvúré úújetenáa idyé tsúúca míamúnáa píhcyaavé dííbyedívú únéú úniúvu. ²² Átsihvúhjáa ‘Jáiro’ némeíbyé wajtsí píhcyáávújá avyéjuube íjyaábe.

²³ Aabéhjáa dííbyé lliiñévú ícyánoovéváne néehíí:

—Ájyúwa ávyeta dsijíveríjyuco íjcyánéllii uke o néé u dócárájcoté dille óóma íbóhíiki.

²⁴ Ahdújucóhjáa Jetsóó dííbyema péébeke mítyane míamúnáa úraavyé ávyeta ráautúne.

²⁵ Áámé pañéhjáa tsáápille 12 pijcyábájuco díílleke íchémé tujpácýó íhvetépítyúneri ícúbáhrámeíhíjcyalle. ²⁶ Aalléhjáa bañúháñé taabójtédívú ityáábótsámeíñé áhdohíjcyá íhñénehjívú ‘pírúhpírújuco’.

Ároné pañéhjáa íllure ávyetélle. ²⁷ Aalléhjáa muubá Jetsóó íjcyane

iwáájácúne míamúnáá raahótú dííbye éllevu ipyééne dííbyé wajyámú dómajcó ‘muurá dííbyé wajyámú íjcyaróné o dómájcóhajchíí ó bóhííhi’ iñéénema. ²⁸ Ehdúhjáa íjtsámeíñe dómájcólle dííbyé wajyámu. ²⁹ Áánetúhjáa ímíááné tsúúca bóhíille tsaímíyējuco lííñemuúcunúmeíñe. ³⁰ Aanéhjáa Jetsóó waajácú tsaate bóhíine dííbyé wajyámú idyómájcóneri. Áánélliihyéhjáa iyévóóvéne néébe díityéke:

—¿Caatyé ámuha táwajyámutu oke médómajcóhi?

³¹ Áánélliihyéhjáa ímamyémú néehíí:

—¿Aca muhdú míamúnaa wahdyuré néétúnáa ú dilló múha uke dómajcóne?

³² Ehdúhjáa dítye néérónáa pahúlleva ííteebe íajtyúmi caatyé dííbyeke dómajcóne. ³³ Áánélliihyéhjáa eenée dííbyeke dómájcólle ííllityéneri úúvécunúlléré dííbyé lííñévu ímímóúúveténe úúballé dííbyé wajyámú idyómajcóne. ³⁴ Áánélliihyéhjáa neebe díílleke:

—Wáhaj, ímí Píívyéébeke u cáhcujtsódú íjcyalle tsúúca ú bohííhíí. Ahdícyane wa dípye tsaímíyējucoj.

³⁵ Ehdúhjáa Jetsóó díílleke néénáa tsaate pihcyáávéjá avyējuube Jáiró jatu tsááme úúballévá dííbyeke ídsíwu dsíjívécúóne. Nééméhjáa dííbyeke:

—Tsúúca dáájyuwa dsíjívéhi. Aane íínélliihyécó ú tsájtyeé aabye uwáábóóbeke.

³⁶ Ehdúhjáa dítye nééneri íícúvétuube Jetsóó néé Jáiróke:

—Kímóóvedíñe. Píívyéébekéré cahcújtso.

³⁷ Ehdúhjáa iñéene tsá dibye ímíletú pámeere dííbyema pééneé. Apáámyéréhjáa péé dííbyema Péédoroo, Jacóóboo, dííbyé nahbe Jóááá, éhdume.

³⁸ Aaméhjáa péeme úújeté mítyane míamúnaa tééjá pañe táhíjcyámedívu. ³⁹ Áamekéhjáa Jetsóó neetéhi: —¿Íneríami ámuha metaj? Áánerá tsá dille dsíjívétúne. Muurá íllure cúwalle.

⁴⁰ Ehdúhjáa dibye néeneri íllure goocóme. Áamekéhjáa tééjá pañétú iijchívyétsóne iiyéjuco dibye úcaavéné díílléwúuúvúj caanímuútsii, diitye 3-meva ímamyémuu, íjcyámema. ⁴¹ Aanéhjáa díílléwúuúvuke íhyójsitu íékéévéne neébe:

—Taríta cómi, ‘Wáhaj, dájkyeé’ neéiyóne.

⁴² Ehdúhjáa dibye néenemáyé éhne múu cuwátú maájkyevádú íbohíine tsúuca úlille 12 pijcyábáhjáa íjcyalle. Ááneríhjáa míamúnaa ávyetaré ullévenúhi.

⁴³ Áamekéhjáa Jetsóó bóijcyú muucá ditye teene iúúbállétuki. Átsihdyúhjáa neebe ditye imájchótso díílleke.

6

Jetsóó Natsaréeri úwaabóne (Mt 13.53-58; Rc 4.16-30)

¹ Átsihdyúhjáa ímamyémuma óómiibye ípyée ipíívyéné iñújívuvu. ² Aabéhjáa wáyeeévejcóójí pihcyáávéjá pañevú úwaabóné mítyame illéébóneri dííbyedi iúllévenúne neéhií:

—¿Kíatúami aabye ehdíivaiñé panévare wáájacúnej? ¿Aca múhdutú piivyéteebe méénuráítyúronéhjí imyéénune? ³ Áánerá úméhewááné wákimyéi múnáajpi diibye Maaría

hajchi. Áábé nahbémújuco muurá Jacóóboo, Jotséee, Jóodaá, Tsimóoo, éhdume. Téhdure muurá ññaallémú ijcyá íchihyi méjpiíne. Ehdúhjáa dííbyedítýú ññééne tsá ditye ávyejúúllétú dííbyeke.

⁴ Áánélliihyéhjáa neebe diityéke:

—Ihdyújuco tsáma Píívyéébé ihjyú uubáalle múnáajpi ijcyaróobeke dííbyé iññúji múnáa ihyájkímú ijcyarómé tsá ávyejúúllétú tsíjtye múnáa ijcyarómé ávyejúúlléébeke.

⁵ Ehdúhjáa tétsii múnáa dííbyeke cáhcújtsótúnéllii tsá dibye tétsihvu mítyane méénúráityúronéhjí méénutúne. Apáañéréhjáa chéméméhjike idyócarájcóneri bóhíitsohíjcyaaábe. ⁶ Ílluréhjáa ullévenúúbé ditye dííbyeke cáhcújtsótúneri. Áánélliihyéhjáa técoomí úníuri íjcyájáhji múnáakéréjuco dibye úwááboobéré péhijcyáne.

Ímamyémuke uwáábovu Jetsóó wáalloóne
(Mt 10.5-15; Rc 9.1-6)

⁷ Aabéhjáa tsáijyu ímamyémú 12-meva íjcyámeke uwáábovu wallóo míityétsícyutsáké pahúllevávu. Áámé pañévúhjáa pícyoobe itsíjpá dííbye mémeri tsaaté pañe naavémú íjcyámeke ditye iwáágóohíjcyaki. ⁸⁻⁹ Áámekéhjáa neebe ditye itsájtyétu ícyahpáyyuu, imájchoo, idsíídsii, íjcyane. Apáañéréhjáa neebe ditye ipyéé íhyallúejáhjí íwajyámúnee, íjtyúhápaaíínee, ícyuujúiii, íjcyánema.

¹⁰ Áámekéhjáa neébe:

—Tsátsihvu ámuha tsaaté javu meúújetéjaríyé méijcyaco tsiéllevu ámuha mepéétúné hajchóta.

¹¹ Aane tsátsíi múnáa ámúhá uwáábó

cátúhtsóhajchíí múu ámuháj tuhááñeri íjcyáne ííñú píchóújcámeí diityédívu, ‘tsá múuhá hallúrí tene íjcyatú ámuhakye muha meúwáábóiyóné ámuha mecátuhtsóne’ nééiyóne. Ááne múu péé tsiéllévúréjuco. Muurá múhdumé ámuhá uwáábó cátuhtsómé ávyétá ihnáhó ícúbáhráméíí muhdú míamúnaa ícyahíjcyáne ímbájchómeícyooca éhnée Tsodóómaa, Gomóóraa, íjcyácoomícyu múnaa ícúbáhrámeííne ehnííñevu.

¹² Ehdúhjáa ímamyémuke téíbúwájtsoobe uwáábovu iwáallóomeke. Aaméhjáa úwáábohíjcyá míamúnáake ditye ímityúné íicyahíjcyané íihvéjtsóne íjtsaméí icyápáyóóve ímiánejcúvuréjuco.

¹³ Téhduréhjáa tsaaté pañe naavémú íjcyámeke waagóohíjcyáme. Chéméméhjikéhjáa dúúrúbájpácyori íhñíwaúúné ditye pípájchóneri bóhíhíjcyáme.

*Tsojtsó múnáajpi Jóaa dsíjívéne
(Mt 14.1-12; Rc 9.7-9)*

¹⁴ Ehdúhjáa Jetsóó méénuhíjcyané uubállé ávyéjuube Heróódé iwáájácúne nééhií:

—Tsojtsó múnáajpi Jóaa éhnée dsíjívéebeúbá tsiíne bohíhií. Muurá téenélii piivyéteebe méénúráityúronéhjí imyéénune.

¹⁵ Áánetúhjáa tsijtye nééhií:

—Tsáhaá, muurá ihdyu Eriá diibye Píivyéébé ihjyú uuballe múnáajpíí éjyuuúvú ícyahíjcyaaábe.

Áánetúhjáa tsijtye nééhií:

—Áánerá ihdyu béébére diibye Píivyéébé ihjyú uuballe múnáajpi éjyuuúvú ícyahíjcyáméejpi.

16 Ehdúhjáa ditye néénéllii tsiíñe Heróóde néehíi:
 —Tsáha bóhoj, muurá ihdyu diibyējuco tsojtsó múnáajpi Jóáa éhnée ihñíwaúvú o kípíyuúcutsoobéha tsiíñe bóhiibe.

17-18 Diibyéhjáa muurá Heróóde táabavá ítyónúllekére íñahbe Perípe taaba Herodiáke. Aanéhjáa ímityúné íjcyane Jóááuvu dííbyeke néhíjcyáné hallútú cuvéhoojánútsoobe úwáñehííñeri ichíjchútsóóbedívu.

19 Téhduréhjáa diille Herodiá dííbyeúvuke téené hallútú íñéhnílléne imíllé idsíjívetsóne.

20 Áronáacáhjáa tsá dille píívyetétú muhdú dííbyeke idsíjívetsóiyóné diibyéhjáa Heróóde Píívyéébeéjpi díbye íjcyáneri íllityéne díílleke téhmehíjcyánéllíhye. Áanéllíhyéhjáa díbyeúvú íhyyúvanéhjí tsáryóné pañe lleebúacunúhíjcyaaabe.

21 Áronáacáhjáa diille Herodiá tsúuca dííbyedívú lliihyánútsoóhi. Diibyéhjáa Heróóde ítsimávajcójí úújeténé wáñehjínúhi. Ááne éllévúhjáa pihjyúcuube ípiáábojtee, ítsodáhómú avyéjutee, Gariréa íñújí íhtsútujtee, éhdúmeke. 22 Ááméj pínévúhjáa dííllé ayyúwá bádsíjcaja wáhtsine imíwu íjtsúcunúúbé díbye Heróode. Áhduréhjáa dííbyeke náhbénúné avyéjute ímí íjtsúcunúhi. Áanéllíhyéhjáa díílleke neébe:

—Íná u ímilléné oke táuméí ávyeta ímiáané állítyuube uke o ájcuki.

23 Ehdúhjáa Heróóde néé díílleke ímiáánetúré íná dille táúmeíñevu íájcuíñe. Neebéhjáa ávyeta íavyéjú íjcyáronetu tsahdúnéécú díílleke íájcuíñé teene dille

táúmeíhachííjyu. ²⁴ Áánélliihyéhjáa tsííju éllevu ipyééne neetéle:

—¿Aca Wa iná íñe ó táúmeíyáhi?

Áánélliihyéhjáa neelle díílleke:

—Táuméí tsojtsó múnáajpi Jóáá nííwau ikípíyuúcuúvú uke díbye iájcuki.

²⁵ Ahdújucóhjáa dílle dííbye éllevu ipyééne néétene:

—Ó imíllé bohtájiri oke u ájcune tsojtsó múnáajpi Jóáá nííwaúvu.

²⁶ Ehdúhjáa dílle nééne dííbyeke kímóhcó pajtyeráhi. Áronáacáhjáa eene dííbyeke náhbénúné avyéjute lléébónáa díílleke iállíityúné íñéénéllii tsá díbye ‘tsáhaá’ néétune. ²⁷ Áánélliihyéhjáa íícúu ítsodáhómudítýú tsáápiikye wálloobe cuvéhóójá pañe íjcyáábeke íhñíwau ikípíyuúcúne díbye itsívaki.

²⁸ Ahdújucóhjáa díbye ipyééne ikípíyuúcúne bohtájiri itsívaúvú ájcuváné díílleke. Aaúhjáa tsajtyéllé tsííju éllevu. ²⁹ Ehdúhjáa tsojtsó múnáajpi Jóááuvu dsíjivéhi. Ááné uubálléhjáa ímamyémú illéébóne újcujé dííbyeúvuke icyúúuki.

Majcho mítyámedívú Jetsóó úújetétsóne
(Mt 14.13-21; Rc 9.10-17; Ja 6.1-14)

³⁰ Áánáacáhjáa Jetsóó mamyémú úwááboméré ipyéhíjcyátsihdyu tsúúca óómimye tsiiñe píhcyaavé dííbyedívu. Aaméhjáa úúballé dííbyeke páneere muhdú téhulle imyéénuhíjcyanéhji. ³¹ Áámekéhjáa neébe:

—Cána metsu múha íjcyátúhullévú mepéé mewáyéééveki. Ehdúhjáa neebe ímamyémuke ‘rááho néétune’ míamúnaa tsaate péénetu

tsíjtyeréjuco dííbyedívú píhcyáávehíjcyánéllíihye. Áámedíyéhjáa íjcyame tsá imájchóiyónéhji éllevu íjcyatúne. ³² Áánéllíihyéhjáa pééme mánneri múha íjcyátútsíí tujkévetu. ³³ Árómekéhjáa mítyame ájtyumí kiávú ditye pééneé. Áhullévújucóhjáa íícúí ditye pacóómivátúré péécunúné íjchityu. Aaméhjáa diityé ihdéré úújeté kiávú ditye pétsihvu. ³⁴ Aaméhjáa tétsihyíjyuco íjcyámedívú Jetsóó úújeténe. Áámedíhjáa ídáátsóveebe éhne múúne ítyehméebema íjcyatúmé obééjámú íjcyadu ídátsó diityéké ííténéllíihye. Áámekéhjáa imyéénuhíjcyádú úúwaabójúcoobe mítyane panévátúre. ³⁵ Aanéhjáa cúvéhréjuco néénéllíi ímamyémú néé dííbyeke:

—Muhdú cúvéhréjuco teene íchii múubará íjcyátútsihyi meíjcyánaáaca. ³⁶ Ílluréjuco wallo aatyéké íchííj píhíí íjcyájáhji múnáadítú tsíeménéuba íújcune ditye imájchoki.

³⁷ Áánéllíihyéhjáa neébe:

—Ámuháyé bo mémajchótsó diityékej.

Árónáacáhjáa néémeé:

—¿Aca íhya tsiíñe maáhdone pámehdívúré úújetéiyáhi?

³⁸ Áánéllíihyéhjáa neébe:

—¿Aca múhduná majcho méhdií? Cána méuvánuj.

Áánéllíihyéhjáa néémeé:

—Íjcyanéha 5-hova páahóónema míityétsi amóóbemútsi.

³⁹ Áánéllíihyéhjáa neebe míamúnáake ditye íáh-cúba páhadsíji. ⁴⁰ Ahdújucóhjáa ditye áhcubáne. Tsáhadsíji múnaáhhjáa 100-mevátsa.

Áánetúhjáa tsíhyadsíji múnaa 50-mevátsa.
⁴¹ Aanéhjáa páahóónema amóóbemútsikye
 iékéévéne téhdújtsoobe Píívyéébeke cáámevu
 icyárúúvénema. Áané boonétúhjáa idyóhdáhínúne
 neebe ímamyémuke ditye iwájtu pámeekére.
⁴² Aanéhjáa imájchónetu pámeere oové tsaímíye.
⁴³ Áánetúhjáa cóeváné 12-rujtsívá úvérujtsíñe
 wáhpe. ⁴⁴ Aaméhjáa diitye eenée tétsihvu májchome
 5,000-meva.

Nújpácyó hallúrí Jetsóó úllene
 (Mt 14.22-27; Ja 6.16-21)

⁴⁵ Átsihdyúhjáa Jetsóó nées ímamyémuke ditye
 dííbyé ihde únéú tsiñéjcuvu mííneri ipyééne
 iúújeté Betsáidávú dibye míamúnáake pityájcóné
 hajchóta. ⁴⁶ Aanéhjáa diityéké ipityájcóne peebe
 cámeéhbaúvú Píívyéébema íhhyúvaki. ⁴⁷ Áánaacáhjáa
 diitye ímamyémú péeme pínééúvújuco íjyunúne.
⁴⁸ Áamekéhjáa dibye ííténáa kíjyéba nóhjí
 wájojcómé íhtsútúnetu bóhdámeíhijcyáhi. Ááme
 déjutúhjáa pejcójuco dibye pééne nújpácyó hallúrí
 úlleebéré diityéké pájtyeíñúíbyédu. ⁴⁹ Áábekéhjáa
 iájtyúmíne íllityémé wáníjcyámeí naavénekeré
 iwáábyúnema. ⁵⁰ Árónáacáhjáa neebe diityéke:

—¡Méíllityédíñe, oóre!

⁵¹ Aabéhjáa diityé pañévú úcáávénemáyé kíjyeba
 íhveténeri ullévenúme. ⁵² Tsáháikyéhjáa ditye
 ímí dííbyeke cáhcújtsotú dibyée ihde majcho
 mityámedívú úújetétsórónáaáca.

*Chéméméhjike Jetsóó bóhíitsóné Genetsarée
iiñújiri*

(Mt 14.34-36)

53-54 Aaméhjáa tsíñejcúeúvú Genetsarée iiñújivu úújetémeke tétsi múnaa íájtyúmíne waajácú diityémá Jetsóó íjcyane. 55 Áánemáhjáa úbálléjcatsímyé tsúúca díbye tééné iiñújivu wájsine. Áánélliihyéhjáa pahúllevátú chéméméhjike tsivámé dííbye éllevu. 56 Aabéhjáa patsihjiváryé íjcyámeke úwááboobéré pehíjcyá cómíñeri íjcyámeke, úyéétsihjírí íjcyajáhji múnáake, úumihéneri íjcyámeke. Átsíhji múnaáhhjáa idyé chéméméhjike pícyohíjcyá díbye pájtyéítsihjívú. Áánemáhjáa nehíjcyámé dííbyeke díbye diityéké íwajyámúubávúré idyómájcótso ditye íbóhíiki. Ahdújucóhjáa dííbyeke íwajyámú dómajcóméjuco bóhíhíjcyáne.

7

Ímichi ñná míamúnáake tútávajtsóne

(Mt 15.1-20)

1 Aanéhjáa Jetsóodívú tsáijyu paritséómuma taúhbájú uwáábojte Jerotsaréetu tsááme píhcyaavéhi. 2 Aaméhjáa ñténáa dííbyé mamyémudítýú tsaate íhyójsine níjtyámeítýúmé majchóhi. Aanéhjáa múhdurá íjtsúcunúmé íhde múnááuúvú méénuhíjcyádú ditye méénutúne. 3 Diityéhjáa Píívyéébedívú íimíbájchómeíñéjuco ímájchóíñé íhde íhyójsine nítyámeíhíjcyáne. Tsáháhjáa ditye májchóítýuró níjtyámeítýúmé tééné uwááboju íuráavyénéllííhye. 4 Tsíménéhjáa

iñáhjihénújetsihdyu wájtsime iñjtyámeityúhajchíí tsá máchohíjcyatúne. Imájchoháñé imyéénuhíjcyanéhjihjáa nítyuhíjcyáme. Áhduréhjáa icyúwaháñé nítyuhíjcyáme. Áánetúhjáa ijcyané mítyane tsíñehji ditye méénuhíjcyané ityútávajtsámeíñé iímíjpyeteki. ⁵ Aanéhjáa iúraavyepíñéllii diitye paritséómuma taúhbájú uwáábojte néé Jetsóoke:

—¿Aca íveeki dímamýmú tsá nítyámeihíjcyatú imájchóíñé ihde ihdé múnáaúvú uwááboju néhduú?

⁶ Áánélliihyéhjáa neebe diityéke:

—Ámuha pánehjídú ímiáámeúvúdu bañú múnáa ámuha meíjcyame. Ímiáánéhacáa Itsaíaúvú Píívyéébé ihjyú uuballe múnáajpi ámúhadítyú néehíí:

Íjtye oke ávyéjútsohíjcyará hállúejuríye. Tsá ávyeta íííbúuri oke ditye ávyéjútsohíjcyatúne. ⁷ Íllure iállíñe oke duurúvahíjcyáme. Aame iieye íípívyéjtsóné uwáábojúúné úráávyehíjcyá pánehjídú tátyaúhbajúúné iúraávyéúvúdu.

Ehdúu muurá Itsaíaúvú caatúnú ámúhadítyu. ⁸ Aame ámuha tsá meíícúvehíjcyatú ímichi keená Píívyéébé taúhbaju íjcyáneri eene ihdityuré iújcúné íjtsaméi míamúnáa úwáábohíjcyáneriyé ámuha meíícúvehíjcyánéllííhye. Muurá eene líiyihllóne níjtyú állíuré íjcyane ditye úwaabóné ámuha méúráávyehíjcyáhi. Téhdure tsíñehji állíuré ditye méénune ámuha meúráávyehíjcyáhi.

⁹ Téhduréhjáa tsiíñe neebe Jetsóo diityéke:

—Ámuha míamúnáadítýuré tsáané uwáábó meúráávyéne jíveekí tsá Píívyéébé taúhbájuri meíícúvehíjcyatúne? ¹⁰ Íllúu muurá Píívyéébe néé Moitséeúvuj tééveri: “Ámúháj caanímuke múu iwájýúne avyéjuulléhi. Áánetu cáánímuke tútávátsohíjcyámé ihdyu óvi dsíjivéhi.” ¹¹ Ehdu dííbyé taúhbaju néérónáa muurá ámuha méúwáábócatsíhijcyá tsaatévá cáánímútsikye nééiyóne: “Tsá o píívyetétú ámúhtsikye o píáabóne. Ámúhtsikye o píáábóiyódú íivane Píívyéébekéréjuco o íícúvehíjcyáne.” ¹² Aanévá ehdu íhjúváróóbé hallúrí tsá íiná íjcyatú díityétsikye díbye píáábótúrónáaaca. ¹³ Ehdu muurá ámúhá íjtsaméityúré tsáané uwáábó ámuha meúráávyéne tsá Píívyéébé taúhbájuri meíícúvehíjcyatúne. Áánetu íjcyané mítyane tsiíñe állíunéhjí ámuha meméénuhíjcyáne.

¹⁴ Ehdúhjáa íñétsihdyu tsiíñe neebe díityéke:

—Ímíñeúvú melleebúcunu ámúhake íiná o nééne ámuha mewáájácuki. ¹⁵ Muurá panévare míamúnaa májchoróné tsá díityé ííbúwá íjtsaméi tútávájtsotúne. Áánetu ihdyu díityé íbuwáané déjúcotúré néhnijyu tsááne díityéké tútávajtsóhi. ¹⁶ Aane ihdyu óví lléébome icyáhjútsóne tehdu íjcyáhi.

¹⁷ Ehdúhjáa díityéké íñéene peebe ímamyémuma tsájaávu. Átsihvúhjáa dííbyeke díllómé íiná nééiyóné ehdu díbye úwaabóne. ¹⁸ Áánéllíihyéhjáa neebe díityéke:

—¿Aca ihdyu ámuha meíjcyarómé tsá mewáájácutú ñná tene neéiyóne? Muurá panévare memáchohíjcyanéhí tsá meke tútávajtsotúne. ¹⁹ Tehdu teene majchótú ímityúné íjtsaméi tsááneñívari. Muurá pevéneré méjpiítyu pajtyéne. Ehdúhjáa Jetsóó úwaabó panévare majchóháñé dooháñema ímí neéne maáwáítyuróne. ²⁰⁻²² Átsihdyúhjáa idyé tsiíñe neébe:

—Muurá ihdyu míamúnáá íbúwá déjúcotu illuune ímityúné íjtsaméi tsááne diityéké tútávajtsóhi: ihdícyáméhjimáyé ditye dómácócatsíhijcyáne, ditye dsíjívétsócatsíhijcyáne, ditye nánihijcyáne, tsíjtye éhneri ditye úmúúpívyehijcyane, ditye állícyatsíhijcyáne, panévá oove íjcyatúné ditye óóvehijcyáne, ditye nómiutáávahijcyáne, ditye tsíjtyedi íhjúvahijcyáne, ditye mítyákímyeíhijcyáne, ditye múhdurá ítsámeíhijcyáne. ²³ Énehji ihdyu míamúnáá íbúwá déjúcotu tsááne diityéké tútávajtsóhi. Ehdúhjáa neebe Jetsóó ímamyémuke.

*Tsúñe iññúji múnáalle Jetsóoke cáhcujtsóne
(Mt 15.21-28)*

²⁴ Átsihdyúhjáa idyé peebe diityémá Tííroó, Tsidóoo, íjcyácoomícyú íjcyané iññújivu. Aaméhjáa tsájaavu úújeténáa tsá dibye ímílléturó múha wáájacúné kiá dibye íjcyane. Áronáacáhjáa tsá dibye téévehijcyatúne. ²⁵ Áánélliihyéhjáa ícúiyee waajácúmé tétsihvu dibye wájtsine. Aanéhjáa tsúúca tsáápille tsáá dííbye éllevu ídsí pañe naavéné íjcyalle. ²⁶ Aalléhjáa mímóuuvévá dííbyé lliñévu

Tsiropenítsiá iĩnúji múnáalle tsíjtye múnáalléré íjcyárolle. Áánemáhjáa Jetsóoke neelle dibye iwáágóo naavéneke ídsí pañétu. ²⁷ Árónáacáhjáa neebe díílleke:

—Tujkénúi tahájkímuke ó píááboóhi. Tsá muurá tsaapi ítsímedítýú majcho idyójtúcúne oohímyeke ájcúityuróne.

²⁸ Áánélliihyéhjáa neelle dííbyeke:

—Ihdyúhde tehdújúcoóro, Ávyéjuúbej. Árónáa muurá múúne oohímyé íjcyarómé majchó tsime imájchotu dójcoótsówaahyéji.

²⁹ Áánélliihyéhjáa neebe díílleke:

—Tehdújuco, muúllej. Ahdícyane wa dipye dihjyávuuj. Tsúúca muurá icyooca dáájyuwa bohíjucóó. Tsáhájuco dííllé pañe naavéné íjcyatúne.

³⁰ Ahdújucóhjáa péelle úújeténé ídsídivu pevétshjídurájuco icyúwá pañe tódsiúcunúlldívu. Tsáhájucóhjáa naavéné dííllé pañe íjcyájúcootúne.

Lléébótuube ihjyúvátúúbeke Jetsóó ímíjpyetétóne

³¹ Aanéhjáa tétsihdyu Tíírótu Jetsóó ímamyémuma péé Tsidóovu. Átsihdyúhjáa Gariréa unéuvuréjuco péeme pajtyé Decááporí iĩnújitu. ³² Aaméhjáa tsúúca tétsihjyúco íjcyánáa tsaate tsivá dííbye éllevu lléébótuube ihjyúvátúúbeke dibye íímíbájchoki. ³³ Áábekéhjáa diityédítýú tsátsihvu itsájtyéébeke íhyójtswari ínúhejúúcú ibóríjcyóne iúúniyi dííbyé níjjiwa pípájchoóbe. ³⁴ Áánemáhjáa cáamevu icyarúúvéne tsíjpánécoba iállíjchúne dííbyeke neébe:

—¡Epááta! ‘Díńúhejúúcú díńíbaávyéne lleébo’
nééiyóne.

³⁵ Ahdújucóhjáa dibye tsúúca llééboobe
tsaímíyējuco íhjuváne. ³⁶ Aanéhjáa ájtyúmímeke
bóíjcyuube dítye tsíjtyeke iúúbállétuki. Áronáacáhjáa
úúballéme. ³⁷ Ááneríhjáa ávyétá íhnáhó iúllévenúne
néémeé:

—Panévárehaca ihdyu ímíááné piivyéteebe.
Íńúhejúúné lléébótúmekéha piivyéteebe
illéébotsóne. Áhduréha íhjuvátúmeke piivyéteebe
íhjuvatsóne.

8

Majcho mítyámedívú Jetsóó úújetétsóne (Mt 15.32-39)

¹ Aanéhjáa idyé mítyane míamúnaa Jetsóodívú
píhcyáávemedi tsá íná íjcyatú dítye májchóiyóne.

² Áánélliihyéhjáa neebe ímamyémuke:

—Mítyane ó ídáátsové íjtye míamúnaa tsúúca
³ coojívájucu mééema íjcyame imájchoma
íjcyájúcoótúneri. ³ Muurá májchótúmeke
íhjáhañévú o wállóhajchíí juuvávyuré
chéméiyómé ájyáhañeri. Muurá tsaatétsáhjí
tsíhyullé múnaa.

⁴ Ehdúhjáa dibye néénélli ímamyémú néé
díbyeke:

—Áronáa ¿kiátú meújcuñetu díityéké
mémájchótsóiyá múubará íjcyátútsihyi meíjcyame?

⁵ Áánélliihyéhjáa neebe díityéke:

—¿Aca múhduná méhdi majcho?

Áánélliihyéhjáa néémeé:

—Ijcyáné 7-hova páahóóne.

⁶ Áánélliihyéhjáa neebe míamúnaa iáhcúbaki. Áánemáhjáa teene páahóóné iékéévéne téhdújtsoobe Píívyéébeke. Átsihdyúhjáa idyóhdáhínunévú ájcuube ímamyémuke dítye iwájtu díityéke. ⁷ Téhduréhjáa amómé ijcyá áyánéwu díityédi. Ááné hallúvúhjáa téhdure ityéhdújtsóne neebe dítye iwájtuki. ⁸ Áánétúhjáa pámeere óóvénetu coéváné 7-rujtsívá úvérujtsíñe wáhpe. ⁹⁻¹⁰ Aanéhjáa díitye 4,000-meváubáhjáa íjcyámeke imájchótsóné boone díityéké ipítýájcoíñúne péjucóómé míineri ímamyémuma Damanóótá iíñújívúrejuco.

Jetsóoke paritséómú néé díbye méénúráityuróné imyéénuki

(Mt 16.1-4; Rc 12.54-56)

¹¹ Áijyúhjáa idyé paritséómú péé Jetsóo éllevu dííbyema ityáhjácatsíki. Aaméhjáa dííbyeke imújtátsóro néé íévéhoowávú méénúráityuróné díbye imyéénuki. ¹² Aanéhjáa múhdurá dííbyeke pájtyénéllii neébe:

—ǂíveekí ámuha méimíllé méénúráityuróné o méénune? Tehdu oke ámuha menéénéllii o méénúíyónejívari.

¹³ Ehdúhjáa díityéké iñééne tsiíñe ímamyémuma péjúcoobe únéú tsiñéjcuvu.

Paritséómú uwáábójutu Jetsóo ímamyémuke téíbúwajtsóne

(Mt 16.5-12)

14 Téijyúhjáa ímamyémú ábáíivé majcho itsájtyéiyóne. Áámedíhjáa tsáhoore ípaaáho.

15 Áánáacáhjáa Jetsóo diityéké nééhií:

—Téíibúwá tsáma méíjcyaco. Méíicúvedí eene pááá ooríchó Heróódema paritséómu éhné íjcyáneri.

16 Ehdúhjáa dibye néénélli ímamyémú néjcatsíhi:

—Majchóne metsívátúnéllihiyébá ehdu meke neébe.

17 Ehdúhjáa majchóré ditye íjtsúcunúné iwáájácúne neébe:

—¿Aca muhdú íivane majcho mééma íjcyatúné ámuha ménéjcatsíhi? Ihdyúubá ávyetá muhdúra ámuhá íbuúúné nééme íhyajchótá tsá ámuha mewáájacúpityú táuwáábo. 18 Áánerá ámuhá hálluúúnema ámuhá núhejúúnema ámuha meíjcyaróméubá tsá maátyúmiíhíjcyatú ínehjí o méénuhíjcyáne. ¿íveekí tsá ámuha melléébohíjcyatú o úwaabóne? ¿Mityá tsá ámuha meítsaavéjúcootú majchóo muhdú o méénune? 19 Muuráhjáa 5-hovaré páahóóné íjcyaróné ó úújetétsó 5,000-meva íjcyarómedívu. Áánetúu cóevané ¿múhdúrujtsíva wáhpé éhne mépihjúcúhi?

Áánéllihiyéhjáa néémeé:

—12-rujtsíva wáhpée muurá mépihjúcúhi.

20 Áhduréhjáa neébe:

—Ácooca éhnée 7-hova páahóóné íjcyaróné 4,000-mevádívú o úújetétsóijyu ¿múhdúrujtsíva téene pájtyé mépihjúcúhi?

Áánéllihiyéhjáa idyé néémeé:

—Téhdunéree 7-rujtsíva wáhpé mépihjúcúhi.

21 Ehdúhjáa diityéké iñétsihdyu neébe:

—¿A ícyoooca tsúúca ámuha méwaajácu ñná neéiyóne pááá ooríchetu o íhjuváne?

Hállúvátúúbeke Jetsóó ímíjpyetétsóne

22 Átsihdyúhjáa úújetémé Betsáidávu. Áánáacáhjáa dííbye éllevu tsaate hállúvátúúbeke itsíváne neé díbye íimíbájcho dííbyeke.

23 Áánélliihyéhjáa dííbyeke íhyójtistu iékéévéne técoomítu tsátsihvu itsájtyéébeke íhyálluúúcu iúúniyi pípájchoóbe. Áánemáhjáa idyócarájcóne díllóobe dííbyeke muhdújucó díbye ítene.

24 Áánélliihyéhjáa neébe:

—Muhdú ó íté míamúnaa úllécunúné úmehéénédu.

25 Áánélliihyéhjáa tsiíñe Jetsóó dííbyé hálluúúcu dócarájcónetu botsíi tsáimiyéjuco díbye ítene.

26 Áábekéhjáa íhjuvú iwállóóne neebe técoomí múnáake díbye iúúbállétuki.

Péédoro neé mépájtyetéébe Jetsóó íjcyane
(Mt 16.13-20; Rc 9.18-21)

27 Áhduréhjáa tsáijyu Jetsóó ímamyémuma péé ‘Tsetsaréa Pírípo’ némeí cóomí úniúúcuri íjcyáme wáábyu. Áijyúhjáa juuvávyú diityéké díllóobe muubá díbye íjcyane dííbyedítu míamúnaa nehíjcyáne.

28 Áánélliihyéhjáa néémeé:

—Tsaate nehíjcyá tsojtsó múnáajpi Jóáa tsiíñe bóhíbe u íjcyane. Áánetu tsijtye nehíjcyá éjjuúvúu ícyahíjcyámé Píívyéébe íhjuú uubáalle múnáadítu Eriá tsiíñe bóhíbe u íjcyane.

29 Ehdúhjáa ditye néénéllii diityékeréjuco dibye díllone:

—¿Ácooca ámuha muubá o íjcyane menééhií?

Áánélliihyéhjáa Péédoro nééhií:

—Muurá uu Críjto míamúnáake u pájtyetétsoóbe.

30 Ehdúhjáa Péédoro dííbyeke néénetu bóíjcyuube ditye muucá iúúbállétuki.

Ídsíjiveíñé Jetsóó úúballéne
(Mt 16.21-28; Rc 9.21-27)

31 Téijyúhjáa ímamyémuke úúballébe Jetsóó Míamúnáájpidívúu ípívyéévebe muhdú íícúbáhrámeííñe. Úúballébéhjáa muhdú túkevétsojtee, llúúvájte avyéjutee, taúhbájú uwáábojtee, íjcyame dííbyeke iávyejúúllétúne dsíjívétsoobe 3 coojívatu tsiíñe ibóhííñe.

32 Ehdúhjáa dibye néénéllii Péédoro dííbyeke íhdyúetsihvu idyówajcáróóbeke néé ehdu dibye ííhgyúvátuki.

33 Áánélliihyéhjáa dííbyedítúyú iyévóóvéne tsijtye ímamyémuke ííteebéré dííbyeke uhbáhi. Neebéhjápeé:

—¡Díhne óhdityu Náve Naavénej! Muurá tsá u wáájacutú muhdú óhdityu Píívyéébe íjtsámeííñe. Míamúnáá íjtsaméiyé dípañe.

34 Ehdúhjáa dííbyeke íñééné boonétú pámeere tétsihyi íjcyámeke neébe:

—Tsaate oke iúraavyéné ímillémé múu íimillédú íicyahíjcyánetu ííhveténe oke úraavyé wájyúmeítúyúmé tééné déjúcotu íícúbáhrámeíyóné pañe.

35 Muurá íimillédúré ícyahíjcyámé tsá pájtyetéityúne. Áánetu íhdyu íimillédú

iicyahíjcyáné íhvéjtsóne ookeréjuco úraavyémé pájátýéteehi. ³⁶ ¿Aca íinetú meke píaábóiyóné tsáijyu múu mewágóóóvénáa mityane meéhneváne? ³⁷ ¿Mityá ijcyáné tsane mepájátýetéiyóné ehniíñevu tsaímíyé meíjcyáiyóne? ³⁸ Muurá oke iúraavyéné núcojpillémeke téhdure ó nucójpílléé Míamúnáájpidívúu o ípívyééveébe. Áhdure táuwááboju tsíjtyeke iúúballéiyóné núcojpillémeke téhdure ó núcojpilléé níjkyéji múnáama tahñéjté ujcúvavu o tsáácoóca.

9

¹ Téhduréhjáa tsiíñe neebe diityéke:

Muurá ímíáané ámúhadítýú tsáhái tsaate dsíjívéityú Píívyéébé avyéjú ihsútú ájtyúmitúme.

Jetsóo tsíhdyúreevéne
(Mt 17.1-13; Rc 9.28-36)

² Átsihdyúhjáa 6 coojívatu peebe cáméhbaúvú apáámyemáyé Péédooroo, Jacóóboo, Jóááá, éhdúmema. Áamedívúhjáa tsíhdyúreevéébe.

³ Íwajyámúhjáa ávyeta tsítsíj íjcyaja ajchúcunúhi. Tsáháubá múha téhdu ímí níjtyúítýuró wájyamú.

⁴ Áanáacáhjáa Eríama Moitséemútsí tétsihvu diityédívú bóhówáávémútsima Jetsóo ihjyúváhi.

⁵ Ááneríhjáa Pééodoro iúllévenúne née dííbyeke:

—¡Ávyéjuúbej, maímijyu ihdyu mee íchihyij! Áhdícyane métsu méméénu 3-wava nújuwáané ámúhá ahpá dihñéwaa, Moitsée éhwaa, Ería éhwaa, éhdune.

6 Ehdúhjáa iíllityéné pañe iñéene tsá Pééodoro wáájacutúne. Áhduréhjáa iñahbéjtétsí iíllityéhi.
7 Áanáacáhjáa ojtso diityédívú níityéné pañétú Píívyéébe nééhií:

—Áánu Hájchíwu mítyane o wájuryúbeke tsáma mélléeboco. 8 Áanélliihyéhjáa ííterómé íínéubará íjcyatúne. Téhduréhjáa Moitséemútsí Eriáma tsáhájucó íjcyatúne. Apáábyeréjucóhjáa Jetsóó tétsihyi.

9 Átsihdyúhjáa ditye óómíñáa Jetsóó bóijcyú ditye muucá teene iúúbállétu Míamúnáajpidívúu ípívyééveebe ídsíjívétsihdyu tsiíñe bóhíítúné hajchóta. 10 Ahdújucóhjáa tsá ditye muucá úúbállétú teéne. Aaméhjáa ihdyu tsamééré díllócatsíhijcyá muhdú dsíjívveebe tsiíñe bóhííñe.
11 Átsihdyúhjáa nééme dílbyeke:

—¿Ácooca muhdú íívane taúhbájú uwáábojte nehíjcyá Eriá tsiíñe íjcyaiñé míamúnáake pájtyetétsóíbye bóhówáávéíñé íhdéwu?

12 Áanélliihyéhjáa neébe:

—Ééé, ímiáánéjucóhdée tene némeíñé Eriá bóhówáávéíñé míamúnáake pájtyetétsóíbyé úmíwari díbye diityéké íhdénu dílbyema. ¿Muhdútá nééne óhdityu Míamúnáajpidívúu o ípívyéévéébedítýú Píívyéébé waajácúháámítuj? Muurá nééne míamúnáa oke íávyejúúllétúne óhdi ícúbáhraiñe. 13 Aanée muurá ímiááné íjcyájucóóroobe tsojtsó múnáajpi Jóáa eenée Eriá díbye íjcyane ditye néhíjcyáábe. Áróobekée míamúnáa íéhdíiválléne íllure

ícúbáhrahíjcyáhi. Áánemáa dibye néerone tsá ditye cáhcútsohíjcyatúne. Ehdúu Píívyéébé waajácúháámitu tene néhdújuco dííbyeke tene pájtyene. Ehdúhjáa neebe Jetsóó 3-meva ímamyémuke.

*Tsáápíwúú pañétú naavéneke Jetsóó wáágoóne
(Mt 17.14-21; Rc 9.37-43)*

¹⁴ Aaméhjáa tsúuca ímunáajtémá tsijtye mítyame íjcyámedívú wajtsíhi. Áánáacáhjáa taúhbájú uwáábojtémá diitye ímamyémú táhjácatsíhijcyáhi.

¹⁵ Aaméhjáa dííbyeke íájtyúmíne íícúí dííbye éllevu ipyééne dííbyeke duurúváhi. ¹⁶ Ááamekéhjáa neébe:

—ǵínerí ámuha métáhjácatsíhijcyá táamamyémuma?

¹⁷ Ehdúhjáa dibye neerónáa tsaapi néé diityéj píínétú dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, áánu hájchíwúú pañe naavéné íjcyaaabe íhjúvátúúbeke ó tsivá diéllevu óóma u ímíbájchoki. ¹⁸ Muhdú íhya dííbyeke dibye méénúcooca baavu áákityéébé íhjúútú uráhtsaba íjchívyécooca íhwáñe ííhdóne cópenúhíjcyaaabe. Áánéllíi íñe íjtye díimamyémuke ó neerá dityevá óóma dííbye pañétú iwáágoóroki. Árónáa tsá ditye píívyetétúne.

¹⁹ Áánéllíihyéhjáa Jetsóó néé ímamyémuke:

—ǵuhúú, múhduré míamúnaáami ámuuha Píívyéébeke cáhcujtsópityúme! Aane íñe ǵmúhájchótá ámuhá muhduré o áábúcúne ámúhakye ó úwáábohíjcyaa ámuha mecáhcújtsoki?

Ehdúhjáa diityéké íñéérone neébe:

—Áyu cána bo íllevu metsívá dííbyekej.

²⁰ Ahdújucóhjáa dííbyewúuke ditye tsájtyene dííbye éllevu. Áanáacáhjáa naavéné Jetsóoke iájtyúmíne dííbyeke ávyeta wáírohjácoobe áákityé baavújuco. Aabéhjáa baari cávíhyíñúmeíbyeke íhgyútu uráhtsaba íjchívyéhi. ²¹ Aanéhjáa Jetsóó nées cááníkyeé:

—¿Aca múhajchótájuco íllu díbye íjcyane?

Áánélliihyéhjáa neébe:

—Tsíimenedítýuré ehdu dííbye. ²² Tsájyju muurá cúújúwá pañevú díbye íjcaáyoobe tsúuca dsíjivehíjcyáiyáhi. Áané tsájyú téhí pañevú dííbyeke wááhíjcyáabe. Aane cána ihdyu u píívyetéhajchíí múúhadi dídáátsóvéne múúhake piááboj.

²³ Áánélliihyéhjáa Jetsóó nées dííbyeke:

—¿A o píívyetéhajchííjy? Ú eene ihdyu ímiáané oke u cáhcújtsóhajchíí tehjújuco uke o piááboíñe. Tehdu ñiná óhdivu túhúúnejívari.

²⁴ Áánélliihyéhjáa neébe:

—Uke muurá ó cáhcujtsóhi. Áánélli oke piáábó éhniíñevu uke o cáhcújtsoki.

²⁵ Aanéhjáa mítyane míamúnaa píhcyáávénaa Jetsóó naavéneke úhbaabe neéhií:

—¡Nave Naavénej, eene muhdú áadíwúuke u dáríiveebe íhgyúvátuube lléébótúúbé pañétú uke o nées u íjchívyeki! ¡Aabe dohmíjyúcohdí dííbyé pañevu!

²⁶ Áánélliihyéhjáa naavéné wáníjcyámeíbyéré dííbyeke tsiíñe ávyetá íhnáhó iwáíróhcóne

ijchívyéhi. Ááné boonéhjáa coévaabe dsíjívéebedu. Aanéhjáa mítyame ijtsúcunú tsúúca dibye dsíjívéjucóóne. ²⁷ Áronáacáhjáa Jetsóó íhyójsitu íjyócujcároobe tsaímiyéjuco.

²⁸ Ááné boonéhjáa tsájaavu aahíveebe ímamyémuma. Átsihvúhjáa tsamééré íjcyátsihvu néé dííbyeke:

—¿Aca íveekí muhdú nétsihdyu tsá muha mepíívyetétú mejchívyetsóné naavéneke eene u íjchívyetsódu?

²⁹ Áánéllíihyéhjáa neébe:

—Muurá ihdyu téeméjpiikye mewáágóo májchotúmé Píívyéébeke piáábó métáúmeíhi. Ehdúhjáa Jetsóó néé ímamyémuke.

*Ídsíjívéeíñe tsiíñe Jetsóó úúballéne
(Mt 17.22-23; Rc 9.43-45)*

³⁰ Átsihdyúhjáa péeme pajtyé Gariréa iiñújtu. Áijyúhjáa tsá Jetsóó ímíllétú múha wáájacúné ditye tééneri pájtyene. ³¹ Imílleebéhjáa apáámyekéréi ímamyémuke iúwaabóne. Téijyúhjáa úúballébe Míamúnáájpídívúu ípívyéévéébedívú tsaapi ímítyúmeke ékéévétsóóbeke ditye dsíjívétsoobe 3 coojívatu tsiíñe íbóhííñe.

³² Ehdúhjáa dibye diityéké úúballéné tsá ditye wáájacutú muhdú nééíñe ehdu dibye nééneé. Aanéhjáa dííbyeke ímíñeúvú idíllóiyóné nuhnévehíjcyáme.

*Jetsóoke ímamyémú dilló caabyé íhstsútuube di-ityédítýú íjcyáiyóne
(Mt 18.1-5; Rc 9.46-48)*

33 Átsihdyúhjáa Capenaóovu péeme úújeté tsájaávu. Átsihvúhjáa Jetsóo diityéké nééhií:

—ǵínerí éhne ámuha táhjájcatsímyéré métsahíjcyá juuváyi?

34 Áronáacáhjáa tsá ditye añújcutú caabyé diityédítýú íhtsútuube íjcyáíyóneríhjáa ityáhájcatsíñéllíhýe. 35 Áánéllíhýéhjáa iácúúvéne neebe diityéke:

—Ámúhadítýú íhtsútuube íjcyane ímíllebe óví tsíjtyeke íícuvéhi.

36 Ehdúhjáa diityéké íñééne tsííménéwúuke icyájaabúcúne neébe:

—Éje, áánu muurá tsíímene ídátsóhree.

37 Ahdu muurá táuráávyé múnáa ídátsó néémeke íícúvehíjcyámé ookéjuco íícuvéne. Aane tsá idyé ookére. Téhdure okée wállóóbekéjuco ditye íícuvéne. Ehdúhjáa Jetsóo néé ímamyémuke.

*Meke tútávájtsoúmé meke píaabóne
(Mt 10.42; Rc 9.49-50)*

38 Áhduréhjáa tsáijyu Jóáa néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, tsáápiikye muha máájtyumí tsaaté pañe naavémú íjcyámeke dimyémeri wáágóohíjcyáábeke. Áábeke muha mébóijcyuíñú tsíjpiye íjcyabe íveekí tehdu méénúnéllíhýe.

39 Áronáacáhjáa Jetsóo nééhií:

—ǵíveekí ámuha mébóijcyúhi? Muurá eene tamyémeri méénúráítýúronéhjí méénuhíjcyáméubá tsá óhdityu ímityúné íhýúváiityuróne. 40 Muurá meke píaabómé tsá meke tútávájtsoúne.

41 Ahdícyane tsaate ámuha tahñéjté meíjcyámeke nújpacyo díivanévú tamyémeri íjchome muurá téene áhdó íiné imíjyaú íjcyaaíhi.

*Tsaatéké ímityunévú meíbúwajtsóné ápíchó nééneé
(Mt 18.6-9; Rc 17.1-2)*

42 Áánetu botsíi oke cáhcujtsómé ídátso tsíméwuúmúdúréi néémedítyú tsaatéké ímityunévú íbúwátsohíjcyámekéubá múu apáhajchíí íjkyééháñetu néwayúcobáné íóhbáñúmeke wájojco móóá pañévú ditye ícúbáhrámeíyóné íhdétu.

43-44 Ahdícyane ámúhá hojtsíneri ímityúné ámuha meméenuhíjcyáhajchíí múu kípyújcúmeí téhojtsíji. Muurá ímí ámuha méíjcyaa tsánejcúéhójtsima íjcyájúcóóturómé ámuha mepájtyetéhajchííjyu. Áánetu ídátso ámuha méíjcyaa tsahójtsícuma ámuha meíjcyarómé múijyú áabatéítyúnéj cuujúwá pañévú mewágóóóvéhajchííjyu. Áronáa ihdyu tééwá pañe íjcyame tsá muhdú íjcyáityúne. 45-46 Téhdure ámúháj tuhááñeri ímityúne éllevu ámuha mepéhíjcyáhajchíí múu kípyújcúmeí téjtuháji. Muurá ímí ámuha méíjcyaa tsajtúháacyuma íjcyájúcóóturómé ámuha mepájtyetéhajchííjyu. Áánetu ídátso ámuha méíjcyaa tsajtúháacyuma ámuha meíjcyarómé múijyú áabatéítyúnéj cuujúwá pañévú mewágóóóvéhajchííjyu. Áronáa ihdyu tééwá pañe íjcyame tsá muhdú íjcyáityúne. 47-48 Áhdure idyé ámúhá hálluúneri ámuha maájtyumíné ímityúné meméenuhíjcyáhajchíí méwaagóoméí téuhji. Muurá ímí ámuha méíjcyaa tsánejcúéuma íjcyájúcóóturómé Píívyéébé avyéjuri ámuha meíjcyáhajchííjyu.

Áánetu ídátsó ámuha méíjcyaa tsaúúcuma ámuha méíjcyaromé múijyú áabatéítyúnéj cuujúwá pañévu mewágóóóvéhajchííjyu. Áronáa ihdyu tééwá pañe íjcyame tsá muhdú íjcyáityúne.

⁴⁹ Muurá pámeere tééwá pañe íjcyámedi tééwaj cúvá búúúveéhi. Áánetu Píívyéébeke íícúvehíjcyámeke ímíjpyetétsóiiibye éhne múúne cánáama heeco ímíjpyetétsódu. ⁵⁰ Muurá cánáama íímúnéllii meke píaabóhi. Áánetu íímútuca tsá íínetú tene píaabóityuróne. Ahdu teene Píívyéébé uwááboju cánáamadu. Aane ihdyu óví ámuhá pañévu ámuha méujcú tsaímíyé ámuha menáhbévájcatsíki. Ehdúhjáa Jetsóó úwaabó ímamyémuke.

10

Táábávájcatsímíyé wáágóójcatsíityuróné Jetsóó úwaabóne

(Mt 19.1-12; Rc 16.18)

¹ Aabéhjáa Jetsóó Capenaóotu péé diitye ímamyémuma Jodéa íiñújivu Joodáa tsiñéjcuvu. Áhullévúhjáa idyé míamúnaa dííbyedívú píhcyáávémeke ímyéénuhíjcyádú úwááboóbe.

² Áíjyúhjáa paritséómú dííbye éllevu itsáane dííbyeke ímújtátsóro dilló tsáápílleke íhdícyané hallútúré ájyu wáágoóné tehdujuco néhajchííjyu.

³ Áánélliihyéhjáa neébe:

—¿Muhdútáhjáa Moítséeúvú nehíjcyá téénetuj?

⁴ Áánélliihyéhjáa neémeé:

—Muuráhjáa nehíjcyáábeúvú dííllekévá tééne waajácúhaamívu maájcuéne meíhvéjtsóiyóne.

⁵ Áánélliihyéhjáa neébe:

—Muuráhjáa ihdyu eene ámuha meíjcyadu ditye cáhcujtsópityúnéllii ehdu nehíjcyaaabe tehdu tene néétúrónáaca. ⁶ Muuráhjáa Píívyéébe páné ihdéene ípívyéjtsóné níjcaúvú téhdure ípívyejtsó wajpii, wallee, íjcyane muhdú tene íjcyáidyújuco. ⁷⁻⁸ Áánélliihyée muurá neebe wajpi ityáábávácooca íineíñé cáánímútsidítýú díllemáyéjuco íjcyá tsahéecoréjuco tsáápiiye íjcyáiyódu. ⁹ Aamútsí míityétsi íjcyáromútsí tsahéecoréjuco íjcyáíñé Píívyéébéé ípívyejtsódújuco. Áánéllii tsá tsaate ityáábávájcatsícyooca dówáávéítyuróne.

¹⁰ Ehdúhjáa íñéené boonétú tsájaavu ímamyémuma úújetéébeke tsiíñe dillómé teéne.

¹¹ Áánélliihyéhjáa neébe:

—Muurá tsaapi méwakye íhvéjtsóne tsíjpiílekéréjuco ityáábáváhajchíí ímityúné meenú mewa ímíubáané íjcyánáa tsíjpiílemáyéjuco íjcyáneri. ¹² Áhdure idyé walle ájyúke íhvéjtsóne tsíjpiikyéréjuco ityájíváhajchíí ímityúné meenú ájyu ímíubáané íjcyánáa tsíjpiimáyéjuco íjcyáneri.

Tsimeké Jetsóó llúúvanúne
(Mt 19.13-15; Rc 18.15-17)

¹³ Téijyúhjáa tsaate ítsíimeke tsivá dííbye éllevu díbye diityé hallúvú piááboju Píívyéébeke ityáúmeíki. Árónáacáhjáa ímamyémú néé ínevú ditye ítsíimeke tsívane. ¹⁴ Ehdúhjáa ímamyémú nééne tsári íjtsúcunúne neebe diityéke:

—Óvi ihdyu tsíváme. ¿íveekí ámuha mécatuhtsóhi? Muurá diitye tsime íjcyadu néémé

wáábyuta Píívyéébé avyéju. ¹⁵ Aane ímiááneturé ámuhákye o néé éhne múúne teetsi tsíimene ímí meke cáhcujtsódú Píívyéébeke cáhcújtsotúmé tsá dííbyé avyéjújete íjcyatúne.

¹⁶ Ehdúhjáa iñéene tsiméké cájáábíñuubéré piáábó táúmeí diityé hallúvu.

*Ováhtsá Jetsóoma íhgyuváne
(Mt 19.16-30; Rc 18.18-30)*

¹⁷ Átsihdyúhjáa dibye pééíyónáa tsaapi dííbye éllevu dsínéríyé itsááne dííbyé lliiñévú imímóúúvéne néé dííbyeke:

—Uwááboóbej, ímiáábé u íjcyaaabe cána oke diñe muhdú ó íjcyáiyóné múijyú o dsíjívéjúcóóityúne bóhí o újcuki.

¹⁸ Áánélliihyéhjáa neébe:

—¿Aca íveekí ímiáábedi oke ú dillóhi? Muurá ihdyu apáábyéré Píívyéébe ímiáábe. ¹⁹ Aane muurá tsúúca ú waajácú dííbyé taúhbajúúné illu nééneé: Tsá múu ihdícyámema dómácójcatsítyúne. Tsá múu míamúnáake dsíjívétsotúne. Tsá múu nánívatúne. Tsá múu állíuutúne. Múu avyéjuullé díícyááanimútsikye.

²⁰ Ehdúhjáa Jetsóo néénéllii neébe:

—Uwááboóbej, tehdújuco muurá ihdyu o ícyahíjcyáné táayáábedítyúre.

²¹ Ehdúhjáa dibye néene Jetsóo ímí íjtsúcunúne néé dííbyeke:

—Árónáa íjcyánéi tsane. Dítsíeméné náhjihénúne piáábó ídáátsóméhjike. Áijyu ihdyu ú ávyéjúúteé

níjkyéjiri íjcyaaabe Píívyéébé avyéjuvu. Aane cáhawáá ehdu méénúne ookéréjuco duráávyej.

²² Ehdúhjáa Jetsóó nééne kimóhcó pajtyé dííbyeke mítyane díbye éhnévánéllííhye.

²³ Aabéhjáa kímóóveebéré pééneri Jetsóó iúllévenúne néé ímamyémuke:

—Muurá mítyane éhnevámé íhtsútúnetu Píívyéébé avyéjuvu úcáávéiyáhi.

²⁴ Ehdúhjáa díbye nééneri ímamyémú úllévenúnéllíi tsiíñe neébe:

—Ámuúha Llihíúmuj, íhnáhóóné ímiááné ehnéva múnaa Píívyéébé avyéjuvu úcáávéiyóné dítye tééneríyé tsúúráméíhíjcyánéllííhye. ²⁵ ¿Aca muhdú caméélló ánéétóhéjutu pajtyéiyáhi? Áhdure ¿aca muhdú díitye ehnéva múnaa Píívyéébé avyéjuvu úcáávéiyáhi?

²⁶ Ehdúhjáa díbye nééneri iúllévenúne tsamééré néjcatsíhi:

—¿Aca íhdyu múhdutúra pájtyetéiyóme?

²⁷ Áánéllíihyéhjáa neébe:

—Ímiáánéjucóhde míamúnaa tsá píívyetétú iiye ípájtyetétsámeíñe. Áronáa Píívyéébe píivyéte díityéké ípájtyetétsóné íiná dííbyedívú túhuútúnéllííhye.

²⁸ Áánéllíihyéhjáa Péédoro néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, muuráhjáa páneere muha meíhvéjtsóne ukéréjuco meúraavyéne.

²⁹⁻³⁰ Áánéllíihyéhjáa neébe:

—Tehdújuco. Muurá ímiááneturé ámúhake o néé tsaate íjcyátsíhji, íñahbémuu, íñaallémuu, cáánímutsii, méwamyuu, ítsíímee, íjcyámeke

tsánejcúvú íhvéjtsóne Píívyéébé wákiméí méénume ííne imíjyaú íjcyaiíne ííne íiñújiri. Aame muurá ájtyúmíí tsíjtyeke diityémá íñáhbéváímyeke íñahbémúdú íñaallémúdú cáánímutsídyú ítsiimédú néeme téhdure ookéréjuco úráávyémeke. Aame téené déjúcotu ícúbáhrámeíhíjcyaaíhi. Áronáa ihdyu nihñévúré újcuímyé mújyú ídsíjívéjúcóóityúne bóhí tsíjiréjuco ííñuji Píívyéébe ípívyéjtsójí hallúrí íjcyaki. ³¹ Muurá ííne ícyooca íhtsutúmé íjcyame ídátsó téjyuu waagóojte íjcyaaíhi. Áané lliíñévú ííne ícyooca ídaatsómé ávyéjúúteéhi. Ehdúhjáa Jetsóó néé ímamyémuke.

*Ídsíjívéííne tsiííne Jetsóó úúballéne
(Mt 20.17-18; Rc 18.31-34)*

³² Aaméhjáa Jerotsaréevu péeme dííbye déjuri pehíjcyá íllityécunúmére. Áamekéhjáa tsátsihvu imíjyocáróne tsiííne úúbáleebe muhdú técoomívú dííbyeke tene pájtyeííne. ³³ Neebéhjáa diityéke:

—Mepéé ííne Jerotsaréevu. Ácoomívú muurá Míamúnáájpídívúu o ípívyéévéébedívú tsaapi llúúvájte avyéjútémá taúhbájú uwáábojtéké óhdivu ékéévétsoóhi. Aame oke íékéévéébeke jodíómú íjcyátúmé hójtsí pañévú íhvéjtsóó oke ditye ídsíjívétsoki. ³⁴ Aame óhdi íúúhívaténe oke úníhíhcyuméré iwápáájcoóbeke dsíjívétsoóhi. Ároobe tsiííne ó bóhíí 3 coojívatu.

*Jacóóbomútsí Jóááma Jetsóoke táúmeííne
(Mt 20.20-28)*

³⁵ Áábekéhjáa tsáijyu Tsebedéó hájchimútsí Jacóoboma Jóáámutsi nééhií:

—Uwááboóbej, muhtsi méimíllé tsane uke metáúmeíñe.

³⁶ Áánélliihyéhjáa neébe:

—¿Hná ámuhtsi méimílléhi?

³⁷ Áánélliihyéhjáa neemútsi:

—Muhtsi méimíllé u ávyéjuutécooca díúniúvú múhtsikye u ácuycároné úúma muhtsi maávyéjuutéki.

³⁸ Áánélliihyéhjáa neébe:

—Ávyeta tsá ámuhtsi mewáájácúú ñná metáúmeíñe. ¿Aca ámuhtsi méicúbáhrámeíyá muhdú o ícúbáhrámeídyu?

³⁹ Áánélliihyéhjáa neemútsi:

—Ééé, muhtsi méicúbáhrámeíyáhi.

Áánélliihyéhjáa neébe:

—Ímiáánéhde ámuhtsi méicúbáhráméíhi.

⁴⁰ Áronáa tsá ámuhtsikye táúniúvú oore o pícyoóítyuróne. Muurá ihdyu Llihíyóré táúniúvú pícyoó caatyéké iwábyújtsómeke. Éhduréhjáa añújcuube Jetsóó diityétsikye.

⁴¹ Aanéhjáa íñahbéjté 10-meva íjcyame illéébóne cayobáávaté diityétsidívu. ⁴² Áronáacáhjáa Jetsóó diityéké nééhií:

Ámuha muurá méwaajácú íñújiri íjcyané avyéjujte íhnáho ityáúhbájcatsíñe táhjácatsíhijcyáne.

⁴³⁻⁴⁴ Áanetu ihdyu ámuha tahñéjté meíjcyame tsá múu tehdu néétune. Ámúhadítúú íhtsútuube íjcyane ímíllebe múu pamévakéré píaabóhi. ⁴⁵ Muuráhjáa

íñe Míamúnaájpídívú o ípívyéveebe tsá o tsáátu íhtsútuube ávyéjuube o íjcyáábeke míamúnaa oke íícúveki. Ópée o tsáá diityéké o píaabóné diityé wáyjuri o dsíjive múhdumé teene cáhcujtsómé ipájtyetéki.

*Hállúvátúúbeke Jetsóó ímjpyetésóne
(Mt 20.29-34; Rc 18.35-43)*

⁴⁶ Aabéhjáa Jericóori íjcyátsihdyu diitye ímamyémuma tsiéllévúréjuco péemema mítyame péehí. Áánaacáhjáa ditye pééjú úníuri Timéó hajchi Batiméó hállúvátuube ácuúcunúúbé táumeíhijcyá píáábo. ⁴⁷ Aabéhjáa tétsihvu diibye Natsarée múnáajpi Jetsóó píihine iwáájácúne kéévánécoba neéhií:

—jJetsóó Dabíiúvúj tsiiménémúhaabe u íjcyabe óvíjyuco ihdyu óhdi dídaatsóve! ⁴⁸ Ehdúhjáa dibye neénéllii tsaate néé cúuvéhulléré dibye íjcyaki. Áronáacáhjáa éhniíñevúré tsiíñe neébe:

—jDabíiúvúj tsiiménémúhaabe u íjcyabe óvíjyuco ihdyu óhdi dídaatsóve!

⁴⁹ Áanélliihyéhjáa Jetsóó tétsihvu íjyócúúvéne neéhií:

—Méne dibye itsáá taéllévu.

Ahdújucóhjáa dííbyeke ditye neéneé:

—Uke píúvaábe. Wa dichaj.

⁵⁰ Ahdújucóhjáa íícúí iwajyámú hállújea ityácóríivéne dibye cátsíñiivyéné dííbye éllevu.

⁵¹ Áábekéhjáa neébe:

¿ñiná ú imílléhi?

Áanélliihyéhjáa neébe:

—Ávyéjuúbej, ó imíllé o hálluváne.

⁵² Áánélliihyéhjáa Jetsóó néé dííbyeke:

—Tehdújuco. Oke u cáhcujtsódú íjcyaaabe tsúúca ú hallúváhi.

Ahdícyané wa ílluréjuco dipyej. Ehdúhjáa Jetsóó dííbyeke néénemáyé ìtájúcoóbe. Aabéhjáa dííbyemájuco pééneé.

11

Jerotsarée pañévu Jetsóó úcaavéne
(Mt 21.1-11; Rc 19.28-40; Ja 12.12-19)

¹ Aaméhjáa úújeté Jerotsaréej pìihírí Bepajéema Betáaniá coomícýú úníuri oríívo bájú íjcyátsihvu.

² Átsihdyúhjáa Jetsóó mítyétsikye ímamyémudítýú ípìihíré coomívú iwállóómútsikye néehíí:

—Écoomi ípìihíré cóómityu óóma méujcúté íayáne íjjuwuúke. Múikyé dííbyedi úllétuube dóhjíváábeke metsíñaáyóne métsívaco. ³ Aane tsaate ámuhtsikye ‘ívéébeké ámuhtsi métsíñaáyó’ néhajchíí méneéco: “Ávyéjuubéne néénéllii muhtsi méujcúváhi. Ícúiyévané ihdyu óómíchóííbye.”

⁴ Ahdújucóhjáa péémutsi úújeténé dííbyedívú juuvá úníutu tsaaté já llahájtsí mójcó lleehówá úmíwatu dóhjíváábedívu.

⁵ Áábekéhjáa dityétsí tsíñaáyórónáa tsaate néjucóó:

—¿Aca ívéébeké ámuhtsi métsíñaáyó kiávú metsájtyeki?

⁶ Áánélliihyéhjáa neemútsí díbyée úwaabódu. Áánélliihyéhjáa íhvejtsómé dityétsí itsájtyeki.

7 Áábekéhjáa dityétsí úújetétsóóbé hallu wájamúúnevu ditye íhbóné hallúvú Jetsóó iñeríivýene péehíí. 8 Áábé úmíwáhjáa

mítýame míamúnaa juuva íhbó wájamúúnema wájuhóónevu. 9 Aaméhjáa díibyema péeme tsuullérii, idyėjurii, íjcyame wáñécohíjcyá:

—¡Ñóóooj, maímijyu áánu Píivýéébe mémeri tsááneej! 10 ¡Ñóóooj, máávyejújtsó áánúke Dabíiúvúj tsiiménémúhaabe ímiá ávyéjuube íjcyáábekel! ¡Maímijyu Píivýéébe mééma íjcyanej! Ehdúhjáa iwáñéjcone nehíjcyáme.

11 Aanéhjáa Jetsóó Jerotsaréevu úcááveebe durúvájávú iááhívéne tééjáj pañe panévare íítéiñúne péjucóó Betáániávú cúvéhréjuco tene néénéllíihye.

*Higyéerahe Jetsóó pítyuutsóne
(Mt 21.18-19)*

12 Ááné tsiíjyúhjáa Betáániátú ditye óomíñáa Jetsóó ajoyábáavatéhi. 13 Aabéhjáa tsihyulléturé ájtyumí higyéerahe juuvá úníutu íjcyahé imíwu háámívahe. Ááhe éllévúhjáa míjyóóveebe

‘néevahéubáhaja’ iñéénema. Áronáacáhjáa tsá téijyu tehe néevatú iñéeváiyó rááhorí íjcyátúnéllíihye.

14 Ááné hallútúhjáa ílluréjuco díbye teehe pítyúútsoobe nééneé:

—Óvíárohe tsáma tsiíñe u néevahíjcyádú ú neevá níñéecunu ílluréjuco u chéméihye.

Ehdúhjáa díbye nééne ímamyémú lleebóhi.

Duurúvájá pañétú náhíihe múnáake Jetsóó bóayóne

(Mt 21.12-17; Rc 19.45-48; Ja 2.13-22)

15 Átsihdyúhjáa úújetémé Jerotsarévu. Áijyúhjáa Jetsóó duurúvájá pañétú boáyó tééjá pañévú náhjíhénújcatsímyeke. Dsíídsikéhjáa cápáyócohíjcyámé metsáwááné wájójcoóbe. Áhduréhjáa íjúúmuke náhjíhénuhíjcyámé acúvewááné wájójcoóbe. 16 Áánemáhjáa neebe múha tééjá pañévú iñáhjíhenújúcoótuki. 17 Átsihdyúhjáa neebe diityéke:

—Muurá Píivyéébé waajácúháámitu nééneé: “Íjya tahjya tééjá lliiñévú míamúnaa óoma íhjuúvahíjcyáijya.” Aaja ¿íveekí ámuha naní múnáa jaríyējuco medíllone? 18 Ehdúhjáa Jetsóó méénúné uubállé llúúvájte avyéjútémá taúhbájú uwáábójte iwáájácúne imíllerá dííbyeke idsíjívetsóne. Árónacáhjáa nuhnévémé míamúnáadi ditye ímí dííbyé uwáábó íjtsúcunúnéllíihye. 19 Áané íijyúnuvúhjáa tépejcójuco Jetsóó pééne técoomítýú ímamyémuma tsiéllévúréjuco.

Higyéerahe chémene
(Mt 21.20-22)

20 Aaméhjáa tsíjyu cúúvénetúré dibyéé pítyúútsohe higyéerahe íjcyátsihdyu pájtyénáa ímamyémú ájtyumí the tsucájaaháñé tébajkyéjímájucó chémene. 21 Átsihvúhjáa Pééodoro ítsaavé tétsihdyúu ditye pájtyénáa Jetsóó teehe úhbane. Áánemáhjáa neébe:

—Éje Uwááboóbej, éhnée u pítyúútsohéha íhye tsúúca cheméhi.

22 Áánéllíihyéhjáa neebe dííbyeke:

—Ehdu ámuha meméenuhíjcyá ímíñeúvú mécahcújtsó Píívyéébeke. ²³ Muurá amúhadítýú tsaate ímiááné ímí cáhcujtsómé éhbau cámehbáú nééiyá téhbau ííne móóáj pínévu. Ahdújuco muurá téhbau ínéiyóne. ²⁴ Ahdícyane muurá páneere Píívyéébeke ámuha metáúmeíñé piáábojúvú amúhake ájcúibye ímiááné ámuha mecáhcújtsóhajchíjyu. ²⁵ Áronáa ihdyu múu tujkénú ímíbáchójcatsí tsaatémá ímítýú ámuha medáríívécatsíhajchíjyu. Ájyu ihdyu amúháj Caani níjkyéjiri íjyaabe amúhadi ídáátsóvéne ílluréjuco ábájííveíñé ámuha ímítýúné meméénune. ²⁶ Áanetu ímítýúné amúhake méénúmedi ámuha meídáátsóvétúhajchíí téhdure tsá díbye amúhadi ídáátsóvéityúne. Ehdúhjáa Jetsóó néé ímamyémuke.

Jetsóó íhtsútu

(Mt 21.23-27; Rc 20.1-8)

²⁷ Aaméhjáa Jerotsaréeri íjcyánáa duurúvájá pañe íjcyáábedívú llúúvájte avyéjutee, taúhbájú uwáábojtee, túkevétsojtee, íjcyame píhcyaavéhi.

²⁸ Aaméhjáa néé dííbyeke:

—¿Aca múúbé íhtsúturí u íjyaabe eene ehdu nénehji ú méénuhíjcyáhi?

²⁹⁻³⁰ Áánéllíihyéhjáa neebe díityéke:

—Áhdure ¿acáa múha nééjuri Jóáa tsótsohíjcyá cáhcújtsómeke? ¿A Píívyéébeé, mityá míamúnaáree nééjuri téené wákimyéí méénuhíjcyáabe? Áyu cána oke máañújcuj. Ámuha oke máañújcúhajchíí botsíi amúhake ó néé múúbé íhtsúturí o méénuhíjcyáne.

³¹ Áánélliihyéhjáa tsamééré néjcatsíhi:

—Muurá ‘Píívyéébee nééjuri tsótsohíjcyáabe’ menéhajchíí meke nééíyoóbe: “Áábekéráhjáa jíveekí tsá ámuha mecáhcújtsotúne?” ³² Áánetu ‘míamúnaáree nééjuri’ menéhajchíí meke míamúnaa téené hallútú méénúiyáhi. Muurá pamévare cáhcujtsó ímiáánéjucóo Píívyéébe ihjyú uubáalle múnáajpi Jóáa íjcyane. ³³ Ehdúhjáa nééneri iñúhnévéne néémeé:

—Maáhuúj, tsá muha mewáájacutúne.

Áánélliihyéhjáa Jetsóo nééhií:

—Aanéjííva idyé ámúhake ó neé múúbé iñtsúturí o méénuhíjcyáne.

12

Úmihé tehme múnaa múhdurá dáríívémeíñetu íjcyané uwááboju

(Mt 21.33-46; Rc 20.9-19)

¹ Áijyúhjáa Jetsóo tsíeménéhjítu úwááboobe nééhií:

—Tsaapíhijyáa íúmihé tsanééré óova íbájtsoné mijcónúhi. Áanemáhjáa tsátsii ímíbájchoobe téene néévá dótsúhcúmeítsíi. Áhduréhjáa tépallíj pñnévú méénuube jáhwu cáámé cóhnaúvú tééjá pañétú tépalli téhmémeíjya. Ehdúhjáa imyéénúne tsaatéké tépallívú ityéhmétsoíñúne aahívetéébe tsííñé iñúji. ² Aanéhjáa tsúuca tépalli néévane iwáájacútsihvu wáalloobe íúníu múnáájpiikye dííbyema ditye iwáallóoro dííbye éhné íjcyadúne. ³ Ahdújucóhjáa pééróobeke ditye íllure méénúpéjtsónetu díbye óómiñe íéveébe. ⁴ Áánélliihyéhjáa tsíjpiikyeréjuco

dibye wállóróobeke téhdure néwayúúneri íhñíwáutu ityúúvátsóóbedi íllure uuhívatéme. ⁵ Ároné pañéhjáa tsíjpiikye dibye wállóobeke ílluréjuco ditye dsíjívétsópejtsóne. Áronáacáhjáa tsiíñe wállóobe pívámevákéjuco. Áámekéjháa idyé imyéénúpéjtsóne tsaatéké dsíjívetsóme.

⁶ Áané boonéjháa ílli apáábyeréjuco cóevané mítyane dibye wájuuúbe. Áábekéréjucóhjáa dibye wállóone ‘íhya hájchíwu íjcyánéllii dííbyeke avyéjúúlléiyóme’ íñéénema. ⁷ Aabéjháa bóhditéébeke íajtyúmíne néjcatsímye: “Aabye muurá íllíyéjuco íñe cááníñúiyóne. Áánéllii metsu dííbyeke medsíjívétso mehnéréjuco tene íjcyaki.”

⁸ Ehdújháa íñéjcatsíñe idsíjívétsóóbeke waagóomé ííhyóvé pañévu.

⁹ Ehdújháa Jetsóo diityéké iúúbállétsihdyu néehíí:

—¿Aane íñe diibye úmíhé aabájaabe itsáácooca muhdú méenuú eenée tépallívú dibye téhmétsoíñúmé ímityú dáríívémeímyeke? Muurá diityéké dsíjívétsóíibye téené hallútu. Ááne tsíjtyekéréjuco dibye téhmétsoíñé tépallívu.

¹⁰⁻¹¹ ¿A tsá ámuha mújyú meéévetú Píívyéébé waajácúháami? Muurá téhaamítú nééené:

Tsaúu nééwayu jááháñé wákimyéi múnaa íñéhnílléne wáágóórou pícyámeí ímichi tééutu jaa éjkéiu. Muurá ihdyu Píívyéébere ehdu meenuú tehdújuco.

¹² Ehdújháa diitye llúúvájte avyéjutee, taúhbájú uwáábojtee, túkevétsojtee, íjcyámeke Jetsóo lléboóbóné hallútú imíllerómé dííbyeke tétsihdyu

iwáágoóne. Áronáacáhjáa nuhnévémé Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi dibye íjcyane míamúnaa néhíjcyámedi iíllityénema. Aaméhjáa ílluréjuco pééneé.

Ííńújí avyéjúúbé wáábyuta dsíídsike ditye áhdotsóne
(Mt 22.15-22; Rc 20.20-26)

¹³ Áané boonétúhjáa paritséomú wallójcatsí Heróodé icyánéjcuéjtémá dííbye élluve ditye íñéete muhdú dííbyedítúyú ipítýácócatsíhijcyáne. Ehdúhjáa íjtsámeímyé dibye muhdú áńújúneta dííbyedívú íñéetsóroki. ¹⁴ Aaméhjáa neeté dííbyeke:

—Uwááboóbej, muha muurá méwaajácú ímíáábé u íjcyane állíútuúbe. Aabe ú úwáábohíjcyá kéjijtó Píívyéébe míamúnáadívú ímí íjtsúcunújijtó tsijtye múhdurá úhdivu íjtsúcunúróneri íícúvétuubére. Árómeke muurá pámeekéré tsahdúré ú íjtsúcunú muhdú ditye íjcyane u túhúúllétúnéllíihye. Aabe cána múúhake diñe díicyánéjcutuj. ¿A tehdújuco ávyéjuube romáánómuube íjcyáábé wáábyuta dsíídsike ditye áhdótsohíjcyáne maáhdóiyóne, mityá tsáhaáj?

¹⁵ Ehdúhjáa dííbyeke dillómé íllure imújtátsóroki. Aanéhjáa iwáájácúne neebe diityéke:

—¿íveekí íllure oke ámuha memújtátsóro mémávárijchóhi? Áyu cána oke méuujétsó dsíídsíjívuj.

¹⁶ Ahdújucóhjáa ditye tsájíhcobávú ájcune dííbyeke. Áájítúhjáa húmi náávee, memee, íjcyane ííténe neebe diityéke:

—¿Aca múhúmi náávé íñeé? Áhdure ¿mumémé íñe tééjitu?

Áánélliihyéhjáa néémeé:

—Ávyéjuube Tséétsá húmi nááve. Áábe méméré eene tééjitu.

¹⁷ Áánélliihyéhjáa neebe diityéke:

—Ané wa ihdyu diibye Tséétsáke mááhdohíjcyá dííbye éhnéjuco íjcyanévu. Áánetu ihdyu Píivyéébeke máácuhiíjcyá dííbyé wáábyuta íjcyanévu.

Ehdúhjáa Jetsóó diityéké nééneri íllure ullévenúme.

Dsíjívémé muhdú tsiíñe bóhñe tsaate díllone
(Mt 22.23-33; Rc 20.27-40)

¹⁸ Téijyúréhjáa idyé tsadotséomú péé dííbye éllevu medsíjívémé tsiíñe mebóhñe cáhcújtsotúme.

¹⁹ Aaméhjáa néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, Moitséeúvúhjáa muurá néé tsaapi méwadívú tsíímávátuube dsíjívéhajchíí íñahbérejuco díílleke táábávaíñé dííbyeréjuco itsíímáva dííllédívú íñáhbeúvúu tsíímáváiyoñe. ²⁰ Aanée ijcyámé 7-meva tsané nahbému. Áámé amíaabée ityáábávároléjtane dsíjívé tsíímávátuubére.

²¹ Ááné boonée bóneebe díílleke táábávároobe idyé dsíjívé dííllédívú téhdure tsíímávátuubére. Áábé bonéébekée idyé téhdure pajtyéne. ²² Ehdúu pámeere tsané nahbému 7-meva íjcyame díílleke ityáábáválledívú tsíímávátumé dsíjívéhíjcyáhi. Aanée nihñévuré díílléréjuco dsíjívéne. ²³ Aane cána múúhakyé diñe ímichi ¿cáábyé taaba dille íjcyaiñé tsiíñe ditye bóhñícoóca?

24 Ehdúhjáa ditye néénéllii Jetsóó nééhií:

—Íllure ámuha mémujtá Píívyéébe íhtsútuube íjcyáábé waajácúháámitu muhdú tene úwaabóné ámuha mewáájácútúnéllíhye. ²⁵ Muurá dsíjívémé tsiíñe bóhíicooca páneere tsíhdyuréjuco cápáyóóveíñe. Tsáhájucó téijyu míamúnaa táábávácatsíhijcyáné íjcyáityúne. Muurá téijyu pámeere íjcyáá níjkyéji múnaáduréjuco. ²⁶ ¿Aca tsá múijyú ámuha meéévetú Píívyéébé waajácuháámi? Íllúu muurá Píívyéébe Moitséeke néé úméhéwu péétécunúné pañétú dííbyema íihjyúvácoóca: “Aavaráaa, Itsáaa, Jacóóboo, íjcyámé Piivyéébé ó íjcyáhi.” ²⁷ Ehdúu Píívyéébe néénetu muurá méwaajácú ditye íjcyane. Muurá ditye íjcyátuca tsá díbye nééítyuró díityé Piivyéébé íjcyane. Aanéjííva íllure ámuha mémujtáhi.

Pañétúejúúcu taúhbajúúcu
(Mt 22.34-40)

²⁸ Ehdúhjáa Jetsóó tsadotséómuma táhjájcatsíñé tsaapi taúhbájú uwááboobe lleebúcunúhi. Aabéhjáa ímí díityéké Jetsóó áñúcuíjcyánéllii néé dííbyeke:

—¿Aca teene Píívyéébé taúhbajúúnetu keená ímichi pañétúene?

²⁹ Áánélliihyéhjáa neébe:

—Ímichi muurá pañétúene taúhbajúúnetu nééhií: “Ámuúha íjraéémuj, muurá Máavyéjuube Mépiivyéébé apáábyéré íhtsútuube íjcyáhi. ³⁰ Áánéllii múu dííbyeke Dípiivyéébé Díavyéjuube íjcyáábeke wajyú ávyeta díííbúuturé páneere muhdú u íjcyáneri dííjtsaméiyi.” Ehdú nééne

ímichi páñétúene teene taúhbajúúnetu. ³¹ Áánetu tsiíne nééhií: “Pamévakéré múu wajyú muhdú u wájyúmeídyu.” Íñeecu muurá ímichi páñétúenécú taúhbajúúnetu.

³² Ehdúhjáa Jetsóó néénélli diibye taúhbájú uwááboobe néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, tehdújuco u nééne ímiááné tsáápiye Píívyéébe íjcyane apáábyéré íhtsútuube íjcyáabe.

³³ Áábeke ímiááné méwájyúiyá ávyeta méííbúutúre páneere muhdú meíjcyáneri méíjtsaméiyi. Áhdure tsíjtyeke méwájyúiyá muhdú mewájyúmeídyu. Ehdú muurá meíjcyane ímí íjtsúcunúúbé íñe dííbyeke meíícuvéné panévare dííbyé úmíwávú mecóvátsohíjcyané ehnííñevu.

³⁴ Ehdúhjáa dibye tsaímíyé áñújcúnélli Jetsóó néé dííbyeke:

—Tsúúca muurá Píívyéébé avyéjúejpíjyúcooíyó uú.

Ehdúhjáa dííbyeke Jetsóó nééne boone tsáhájúco múha dííbyeke tsiíne díílotúne.

Muubá Críjto íjcyane

(Mt 22.41-46; Rc 20.41-44)

³⁵ Téjyúhjáa duurúvájá pañe íjcyámeke úwááboobe íhdityúré nééhií:

—¿Aca íveekí taúhbájú uwáábojte nehíjcyá Dabííúvúj tsíménémúhaabe Críjto íjcyaiñe?

³⁶ Ááneráhjáa Píívyéébé Apííchóré dííbyeúvuke tükévjtsóneri neébe:

Ávyéjuube néé Táavyéjúúbeke: “Cána táúniúvúi díicya dímunáake o táhjáne hajchóta.”

37 Ehdúhjáa muurá neebe Dabíiúvú Críjtodítýú Íavyéjuube dibye íjcyane. Aanéjii ¿muhdú íivane Dabíiúvúj tsiiménémúhaabe íjcyáíyoobe Críjtoó?

Ehdúhjáa Jetsóó úwaabóné ímí diityéké pájtyénéllii lleebúcunúme.

*Taúhbájú uwáábojtéké Jetsóó núcójpívetsoóne
(Mt 23.1-36; Rc 11.37-54; 20.45-47)*

38 Téhduréhjáa tsiine úwááboobe néehíi:

—Ámuúhaj, téibúwá tsáma méijcyaco. Tsá múu íivatú eene aatye taúhbájú uwáábojte míamúnaa diityéké íavyejúúllekiyé cááméjacobájí úcámehíjcyánetu.

39 Muurá pihcyáávejáané pañévú iúcaávécoca imíllémé íboohówátsihjívúré iácuuvéne. Áhdure teene pihcyááveháñe májchó májchómeícyooca imíllémé ímítsihjívúré imájchone.

40 Aame píibájyujte walléemudítýú dótuhíjcyá diityé jaaháñe. Ehdu muurá imyéénúné nucójpí cááménécóbaúvú ihjyúvahíjcyarómé Píívyéébema. Árome muurá téené déjúcotu ícúbáhráméíhi. Ehdúhjáa Jetsóó néehíi.

*Ídátso néelle píibájyulle dsíidsike pícyoóne
(Rc 21.1-4)*

41 Téjyúhjáa duurúvájá pañe Píívyéébé wáabyuta dsíidsike ditye pícyohíjcyábá úníuri dibye ácuúcunúnáa téhbá pañévú pícyoómé teene dsíidsi. Dsíidsiváméhjáa mítyanéhjí pícyoóhi. 42 Áanáacáhjáa píibájyulle ídátso pícyoó míjihwuúcúre. 43 Aanéhjáa ííténe ímamyémuke neébe:

—Áámye muurá pííbájuulle ídátsó néérolle picyóó pámé ehniíñevüre. ⁴⁴ Muurá aatyepicyóó mítyane ídsíídsívánetu áyánéwuúji. Áánetu pícyoolle páneere tééne tájpi íjcyáiyóne.

13

Duurúvaja wágóóóveíñé Jetsóó nééneé
(Mt 24.1-2; Rc 21.5-6)

¹ Aaméhjáa duurúvájá pañétú íjchívyénáa Jetsóoke ímamyémudítýú tsaapi nééhií:

—Uwááboóbej, aca ííne ímíjyaú eene duurúvaja néwayúúnetu méénúmeíhi.

² Áánélliihyéhjáa neébe:

—¿A ímíwu ú ítéhí? Ároja muurá wácávyáhcaméíhi.

Jetsóó tsááiñé ihde pájtyeíñéhji
(Mt 24.3-28; Rc 21.7-24; 17.22-24)

³ Átsihdyúhjáa pééme tééjáj píihíri oríivo bájú íjcyátsihvu. ⁴ Átsihvúhjáa Jetsóó ácuúcunúúbeke Péédooroo, Jacóóboo, Jóáaá, Aderéee, íjcyame nééhií:

—Cána múúhake duubállé mújyú tene pájtyeíñé eene múúhake u nehíjcyanéhji. ¿Aca íínetú muha méwaajácuú tsúúca tehdu tene pájtyeíñé?

⁵ Áánélliihyéhjáa neebe diityéke:

—Ehdu nééme tsáma wajácútsi méíjcyaco ámuha állíu múnáadívú maállítsámeítyuki. ⁶ Muurá o tsááiñé tsúúca píihícooca íjcyáímyé mítyame óhdi díllómeímye. Aame neé díibyéjuco Críjto íjcyane. Aane mítyame cáhcújtsoó bañúháñe.

7 Áhdure téjyju íjcyaiñé méénujcátsí pahúlleváre. Ááneri méíllityédiñe. Ehdu pajtyeíñe páneere ílluréjuco níjkéváiñe ihde. 8 Muurá tsané iññúji múnaa méénujcátsíí tsííñé iññúji múnáama. Ájyju íññuji vááúmeíí pahúlleváre. Áhdure ájyaba íjcyááhi. Ehdu déjúcoóveíñé ícúbáhraméí íññújiri.

9 Áánéllii téihbúwá méíjcyaco. Muurá oke ámuha mecáhcújtsóné hallútú pihcyáávejáané pañevú ámúhake imyéénúmeke tsajtyéimye ávyéjuté éllevu. Aame muurá ámuha méúwááboó diityéke. 10 Muurá íñe pajtyéteju pámeekéréi íññújiri íjcyané míamúnáake úwáábóméíhi. Ájyju ihdyu ó tsaá páneere ílluréjuco iníjkévaki. 11 Áhdícyane ávyéjuté éllevu ditye ámúhake icyúvéhoojánu tsajtyécooca tsá múu íjtsámeityú muhdú íhhyúváíñeri. Muurá ihdyu Píivyéébere Íapííchoj téeveri ámúhake túkévéjtsóneri ámuha méihjyúvaáhi. 12 Áhdure téjyju tsané nahbémú íjcyarómé ímityúné dáríívéjcsátsíhi. Aame tsamééré tsíjtyedívú táúhbájcátsíhi. Muurá ítsime íjcyarómedívú cáánimu táúhbaá tsijtye dityéké ídsíjívétsoki. Áhdure idyé ítsime íjcyarómé cáánimudívú táúhbaáhi. 13 Áhdure cáhcújtsotúmé ámúhake tsarílleé tahñéjté ámuha meíjcyámeke. Aane ehdu néérónéhjí pañe Píivyéébeke íhvéjtsotúmé tsaímíyé nihñéétsihvúré íjcyame ihdyu pájtyeéhi.

14 Áhdure muurá duurúvájatu tsátsii íñé imityúné úújéityútsihvu ímityúné úújeténé Píivyéébeke ávyéta tsarí pájtyeéhi. Aane ihdyu ámuha maájtyúmícooca méwáácunúco cámeháúnevu

Jodéá iĩñuji múnaa ámuha meĩjcyame. Ehdúu muurá tene pájtyeĩñé tsúúcajátújuco Píivyeébé ihjyú uubálle múnáajpi Daniéré nééneé. Aane éevehĩjcyámé ihya ihdyu waajácújucoó ñná ĩjcyaiñe. ¹⁵ Ahdĩcyane téjyju áachi ĩjcyame íúcaavéjúcohdí ĩmijcóhó pañévu tsíeméné iújcuki. ¹⁶ Áhdure íúmihé pañe ĩjcyame íoomĩjyúcohdí ihjyávu íwajyámu éllevu. ¹⁷ ĩMáidáátsoju tsáma tene pájtyeĩñé téjyju walléemú éevájtema tsijtye ñohñójtéréi ĩtsíiméwuúmú ĩjcyámeke! ¹⁸ Áánéllii Píivyeébéma méihjyúvaco tsúcohíváneri úúnĩjyáijyju tene ipájtyétu níjyáháñé lliñe ámuha mewáácunútuki. ¹⁹ Muurá téjyju ĩjcyaiñé ávyetá ihnáhó ícúbáhraméi ĩñeé íĩñuji ípívyéévétsihdyu múijyú ícyahĩjcyatúne. Áané boonétu ihdyu tsáhájucó múijyú téhdu néené ícúbáhraméi ĩjcyáityúne. ²⁰ Aane muurá Píivyeébe oke wállóótuca pámeere dsíjívéiyáhi. Áánéllii ĩcúu tsiñe oke wállóóibye ihñéjte wájyuri.

²¹ Aane tsúúca tene píihícooca ĩjcyaiýmé tsaate íllure íállíñe ‘tsúúca Crĩjto tsájucóóhi’ nééimye. Áámeke wajácútsi meĩjcyáne mécáhcújtsodíñe. ²² Muurá ĩjcyaiýmé állíu múnaa iye Crĩjtoti díllómeĩmye. Áhdure díllómeĩmye Píivyeébé ihjyú uubálle múnáadi. Aame piivyéteé méénuráityúronéhjí imyéénune. Ááneri muurá míamúnáake mújtátsoímyé Píivyeébedityu. Tsáijyju múúne téhdure mújtátsoiyómé ĩmiáané díbyeéjtéjuco ĩjcyáromeke. ²³ Aane ĩñe tsúúca ámúhake ó úúballé íhdétújuco ámuha metéibúwááveki.

Jetsóó tsáácooca pájtyeíñéhji
(Mt 24.29-35, 42-44; Rc 21.25-36)

24 Ehdu ícúbáhraméí pájtyéné boone cóójíejpi nuhba ílluréjuco áabatéíñe. Áhdure péjcoejpi tsáhájucó ájchúityúne. 25 Ájyju mícuro dójcoó cáámetu. Ehdu páneere íévéhóówari íhtsútunéhjí íjcyane mujtáraba íjcyáahi. 26 Ájyju tsúuca Míamúnáájpidívúu o ípívyéévebe páneere táíhtsútú táavyéjuma ojtsó pañétú ó bóhówááveéhi. 27 Aabe ó táúhbaá níjkyéji múnáake ditye ipíhjúcu óhdivu tahñéjteke pahúllevaré íñújiri, níjkyéjiri, íjcyámeke.

28 Cáhawáá méijtsúcunu higyéerahej. Muurá itsóúuvéne tsiíñe tehe béhjívánetu méwaajácú píjcyaba píhíjucóóne. 29 Ahdu nééne íñe ícyooca ámúhake o nénehji pájtyénetu tsúuca ámuha méwaajácú tsiíñe o tsááiñe éévé úújetéjucóóne. 30 Aane ímíáané ámúhake o néé ehdu nénehji pájtyeíñe íñújirí míamúnaa íjcyápíñááca. 31 Muurá íñe íñújima páneere íévéhóówari íjcyanéhjí wágóóóveéhi. Áánetu íñe ámúhake o néhijcyané tsá mújyú wágóóóvéityúne.

32 Áronáa ihdyu tsiíñe o tsááiñe éévé tsá múha wáájácútyúne. Níjkyéji múnáa íjcyarómé tsá wáájácútyúne. Téhdure pañetu Píívyéébé Hajchi o íjcyároobe tsá o wáájácútyúne. Apáábyéré ihdyu Llíhíyó waajácú mújyú tsiíñe oke iwáallooíñe.

33 Ahdícyane tsáma téñbúwá téené íjtsúcunuré meijcyáne méihjúvahíjcyaco Píívyéébema. Muurá tsá mewáájácútyú mújyú tsiíñe o tsááiñe. 34 Muurá tsaapi tsííñe íñújí íááhíveté íúnú múnáake

pícyoíñú ihjyávú tsáné wákimyéivu ditye téeneri íjcyá díbye téhulle íjcyáné hajchóta. Áamedívú muurá tsáápiikye ityéhmétsoíñúróobeke tsá díbye néétu mújyú itsááiñe. Ahdu tsá ámúhake o néétu mújyú tsiñe o tsááiñe. ³⁵ Ahdícyané téñbúwá meíjcyáne téene íjtsóré méjcyaco. Muurá ávyeta tsá mewáájacutú mújyú ámúhá avyéjuube o íjcyabe o tsááiñe. Tsáijyu múúne tsájcooji o tsáá cuuvé pañe, mityá cúúvénéturej, mityá pécójpiñej, mityá cóójí pañévuj. Ávyeta tsá mewáájacutúne. ³⁶ Áánéllii múu téñbúwá téene íjtsóré íjcyá ámúhake o túvaaóvátu pevétaré ñná méénutúme cuwáriyé ámuha meíjcyámeke. ³⁷ Ehdu íñe ámúhake o néé pámeere tahñéjté ámuha íjcyámeke. Ahdícyané tsáma téene íjtsóré méjcyaco. Ehdúhjáa Jetsóó úwaabóhi.

14

Jetsóoke iékééveíñé ditye pítyácójcatsíñe
(Mt 26.1-5; Rc 22.1-2; Ja 11.45-53)

¹ Áijyúhjáa pajtyété wañéhjí óórityúne pááá máchoméíhíjcyáné wañéhjí míjcyoojícúturejuco llééváiñáa llúúvájte avyéjutéma taúhbájú uwáábojte íjtsámeí muhdú iállíñe Jetsóoke iékééveíñé idsíjívétsoki. ² Árónemáhjáa néjcatsímýe teene wañéhjí pañei tehdu imyéénútu míamúnáake ííborínúíyónéllíhye.

Pácúújúpácýori tsáápille Jetsóoke ihñíwau
múrijchóne
(Mt 26.6-13; Ja 12.1-8)

³ Áijyúhjáa Jetsóó ímamyémuma Betáániári Tsimóó dííbyere ‘Ahláriho’ némeíbyé jari. Aaméhjáa tééjari majchóri íjcyánáa tsáápille tsáá mítyane áhdómeíñé pacúúcújpácýoma. Aalléhjáa téjpacýorí dííbyé nííwau múríjchóhi. ⁴ Aanéhjáa ímamyémuke tsaríwu pájtyénéllii néjcatsímýe:

—ǵíveekíami aalle ícúbahra pácúúcújpácýori tsané pijcyábá mewákímýeíñe áhdodúné áhdómeíjpácýorij? ⁵ Muurá téjpacýo menáhjíhénúne dsíídsíri mépíaabóiyá ídáátsóméhjíke.

⁶ Ehdúhjáa díílldítýú ditye néérónáa Jetsóó néé diityéke:

—Óvi íjcyalle. ǵíveekí ehdu ámuha méihjyúváhi? Muurá tehdújuco dille méénune. ⁷ Muurá diitye ídáátsojte tsá kiávú ámúhadítýú pééityúne. Áánetu tsá múhajchótá ámúhama o íjcyáityúne. ⁸ Áánéllii muurá oke téjpacýorí múríjcholle oke ditye cúúúíñé ihde tájpi íímíbjachóne. ⁹ Aane ímiááné ámúhakye o néé íñe tajtyééveri míamúnaa pájtyetéíñé uwááboju úwáábohíjcyámé muurá idyé teene úúballéné pámeere ííñújiri íjcyáné míamúnaa waajácúuhi. Ehdúhjáa Jetsóó néé ímamyémuke.

*Jóoda Ijcaríóóté Jetsóodívú ékéévetsóíñe
(Mt 26.14-16; Rc 22.3-6)*

¹⁰ Áijyúhjáa Jóoda Ijcaríóóté dííbyé mamýémú 12-meva íjcyáméejpi íjcyároobe múijyúrá llúúvájte avyéjúté éllevu ipyééne diityéké neeté dííbyedívú iékéévetsóíñe. ¹¹ Ááneríhjyáa mítyane íímíjyúúvéne

imíllémé dííbyeke iáhdone. Ehdúhjáa tsúúca di-ityémá ipítýácójcatsíñe ílluréjuco díbye íjtsámeíñe muhdú dííbyedívú iékéévétsoíñe.

Ímamyémuma Jetsóó májchone

(Mt 26.17-29; Rc 22.7-23; Ja 13.21-30; 1Co 11.23-25)

¹² Aanéhjáa teene pajtyété wañéjji óorítýúne pááá ditye máchohíjcyané wañéjji obééjáuúmuke tsájaatsá múnaa dsíjívétsohíjcyané wañéjji tújkévajcójji Jetsóoke ímamyémú néehií:

—¿Aca kiávú ú imíllé wañéjji májchó muha meméénune?

¹³ Áánélliihyéhjáa tsaatétsikye neébe:

—Cáhawáá Jerotsaréevu mepej. Ácoomíyí ámuhtsi tsaapi líiyíhyori nújpañújéébeke maájtyúmíibema mépeéhi. ¹⁴ Aabe tsájá pañévú úcáávéébe déjutu meúcáávéne tééja múnáájpkikye méneéco: “Úwááboobéne múhtsikye néé kiáváhjané íchii mójchoho íjcyane tééhó pañévú díbye múúhama pajtyété wañéjji májchó májchóihyo.” ¹⁵ Áijyu ámuhtsikye úújétsóiibye tsaho imíwu córííhócoba néého cáámééjiri íjcyahóvu. Ááhó pañévú méméénuco mééma majcho. Ehdúhjáa neebe diityétsikye.

¹⁶ Ahdújucóhjáa dityétsí péene técoomívu. Aamútsíhjáa ímiááné muhdú díbye néhdújuco iúújeténe tééhó pañévú méénune teene majcho.

¹⁷ Ááné iijyúnuvúhjáa Jetsóó tétsihyíjyuco pámeemáyé ímamyémuma. ¹⁸ Aanéhjáa tsúúca ímájchótsihvu neebe diityéke:

—Ímiáánetúré ámuhakye o nées íjcyaaabe tsaapi ámuhadítúyú óhdivu méénútsóííbye.

¹⁹ Aanéhjáa kímóhcó diityéké pájtyénéllii pámeere nées dííbyeke:

—¿Aca caabyé ehdu uke muha méméénuúhi, a oó?

²⁰ Áánélliihyéhjáa neébe:

—Íñe tsají pañévúré muhcsi dííbyema memájchoobe ehdu oke méénuúhi. ²¹ Ehdu ímiááné oke pajtyeíñe Míamúnáájpidívúu o ípívyéévéébeke tsúúcajátújucóo Píívyéébé waajácúháámitu tene néhdújuco. Áronáa ihdyu máídáátsoju tene pájtyeíñe ehdu oke méénúúbeke. Tsáháa ihdyu díbye íjcyáítyuróne.

²² Ehdúhjáa diityéké iñétsihdyu pááaho iékéévéne téhdújtsoobe Píívyéébeke. Áánemáhjáa idyóhdáhínunévú diityéké iwájtúne neébe:

—Íñe tájpi náávé íjcyane memájcho.

²³ Áhduréhjáa ado iékéévéne téhdújtsoobe Píívyéébeke. Áánevúhjáa díbye ájcune adóme.

²⁴ Áámekéhjáa neébe:

—Íñe tátyujpácyo náávé íjcyane úúballé muhdú míamúnaa ícyahíjcyané pityájcoju o dsíjíveneri tsíhdyuréjuco cápáyóóveíñe múhdumé oke cáhcujtsómé ipájtyeteki. ²⁵ Aane ímiáánetúré ámuhakye o nées ícyoocátú tsiíñe ámuháma bíínojpácyo o adójúcóóityúné Píívyéébé avyéjuri mejcyácooca tsiíñe maádóíñévújuco.

*Péédro toónúmeíñe Jetsóó úúballéne
(Mt 26.30-35; Rc 22.31-34; Ja 13.36-38)*

²⁶ Aaméhjáa teene pajtyeté wañéhjí majtsíjyú imájtsívátsihdyu péé oríívó bajúvu. ²⁷ Átsihvúhjáa Jetsóó néé diitye ímamyémuke:

—Ípyejco muurá ámuha pámeere ílluréjuco óhdityu metsújááveíñé pahúllevávu. Muurá Píívyéébé waajácúháámitu nééneé: “Obééjámú tehmeébeke o dsíjívetsóné boone ílluréjuco ditye mújtaíñé pahúllevávu.” Ehdu muurá nééne Píívyéébé waajácúháámitu. ²⁸ Áronáa ihdyu o dsíjíveebe tsiíñe o bóhíine ó peé ámúhá ihde Gariréavu.

²⁹ Ehdúhjáa Jetsóó ímamyémuke néénéllii Péédoro nééhií:

—Íhya ihdyu íjtye uke íhvéjtsóóhi. Áánetu ihdyu tsá uke o íhvéjtsóityúne.

³⁰ Áánélliihyéhjáa neebe dííbyeke:

—Ímiááneturé uke o néé muurá ípyejcójucó tahñéébé u íjcyaróné u tóónuíñé 3-íjyúvá cáracái míjyúcú májtsívátúné ihde.

³¹ Áronáacáhjáa Péédoro nééhií:

—Muurá tsá o tóónúmeíityúne. Óvíjyucó néhi ihdyu oke ditye dsíjívetsóné téené hallútu. Ehdúhjáa pámeere neerá dííbyeke.

Píívyéébema Jetsóó íhjuváne

(Mt 26.36-46; Rc 22.39-46)

³² Aaméhjáa úújeté ‘Getsemaní’ némeítsihvu. Átsihvúhjáa Jetsóó néé diityéke:

—Íchiíyéi meíjcyá Píívyéébema o íhjuvatéki.

³³ Áánemáhjáa tsajtyéébé Péédoro, Jacóóboo, Jóáaá, éhdúmekére. Áámedívúhjáa ávyétá ihnáhó kímóóvémeííbye. ³⁴ Áánemáhjáa neébe:

—Muhdú ihya o dsíjívéiúvúduréjuco oke táíibuwa. Ahdícyane cána íchihdyúrei oke metéhmej. Áronáa ihdyu mecúwadiñe.

³⁵ Ehdúhjáa iñéene peebe éhníñéwuúvu. Átsihvúhjáa imímóúúvéne Píívyéébema ihjyúvaabe muhdú tene néhajchíí ícúbáhrámeítuyuki. ³⁶ Íllúhjáa ihjyúvaabe:

—Ayúju Táácáániij, tsá muurá iná u túhúúlletúne. Ahdícyane muhdú u néhajchíí óvíjyacóóné o ícúbáhrámeíñe. Áronáa idyé tsá o ímillédú u méénúityúne. Óví ihdyu muhdú u ímillédú óoma ú meenúhi.

³⁷ Ehdúhjáa Píívyéébema íhgyúvátsihdyu óomiibye cuwáí íjcyámedívú iwájtisine néé Péédoróke:

—¿Aca eene ú cuwáhi, Tsímoj? ¿íveekí tsá cuwa u áábúcutú oke u téhmeki? ³⁸ Imíchi bo meíjcyáne cúwávetúmé Píívyéébema méihgyúvahíjcyá ímítyunévú ámuha metáhjátsámeítuyuki. Muurá ímiááné ámuha méimíllerá tsaímíyé meíjcyane. Áronáa tsá ámuha meíhnáhootú tehdu meíjcyáiýone.

³⁹ Ehdúhjáa diityéké iñéene bîwáhullévúré ipyéene tsiíñe Píívyéébema ihjyúvaabe piéhduré tujkénúu íhgyuvadúre. ⁴⁰ Átsihdyúhjáa tsiíñe péébe úújeté téhdure cuwáí íjcyámedívú. Ávyetáhjáa mítyane cuwa diityéké íjcyame tsá dííbyema íhgyúváíyónéhji éllevu íjcyatúne. ⁴¹ Aabéhjáa diityédí iúlléjérone tsiíñe Píívyéébema ihjyúvatéhi. Átsihdyúhjáa ihdyu óomiibye diityéké néehí:

—Áyu, ícyooca ihdyu ílluréjuco mecúwáiýone. Áronáa Míamúnáájpídívúu o ípívyéévéébedívú

tsaapi ímityúmeke ékéévetsóíñe éévé tsúúca úújetéhi. ⁴² Ahdícyane ílluréjuco metsu mepéékií. Muurá tsúúca tsaabe óhdivu méénútsóííbye.

Jetsóoke ditye ékeevéne

(Mt 26.47-56; Rc 22.47-53; Ja 18.2-11)

⁴³ Ehdúhjáa Jetsóo néénáa tsúúca tsaatémá Jóoda wajtsí tétsihvu llúúvájte avyéjutee, taúhbájú uwáábojtee, túkevétsojtee, íjcyame wállóónéllíi tsáámeé. Aaméhjáa tsáa ímyéénujcátsiháñe nñitsúmuma, cávaájcoháñema. ⁴⁴ Ácoocáhjáa íhdéjuco diityéké Jóoda nééeneé:

—Cáabyeké o chóhchócuube diibyéjúcoói. Áábeke meékéévéne métsajtyéco. ⁴⁵ Ehdúhjáa diityéké ípityajcódújuco Jetsóo éllevu ipyééne díbye néétene:

—‘Uwááboóbej, ¿a áanu uúj?’ nééberéhjáa chohchócú dííbyeke. ⁴⁶ Ááneréjucóhjáa ditye iékéévéébeke tsájtyene.

⁴⁷ Áronáacáhjáa tsaapi dííbyé mamyémudítýú íñitsúwari wállórihjúcú llúúvájte avyéjute únú múnáájpí núúmiho. ⁴⁸ Áámekéhjáa Jetsóo nééhií:

—¿Aca muhdú íívane éhne múúne ímityúné méénuhíjcyáábe éllevu ditye tsáhdu ámuha metsáa taéllevu nñitsúmuma cávaájcoháñema? ⁴⁹ Áánerá íhyajchótá ámúháj pñine o íjcyaaabe duurúvájá pañe o úwáábohíjcyáábeke keená ámuha oke meékéévehíjcyáne. Áronáa ihdyu tehdújuco ámuha meméénune Píívyéébé ihjýú uubáalle múnáape tsúúcajátújuco néhijcyané dííbyé waajácúháámitu néhdújuco tene ipájtyeki.

⁵⁰ Ehdúhjáa Jetsóó néénáa ímamyémú ílluréjuco wurúvájá pañe o úwáábohíjcyáábeke keená ámuha oke meékéévehíjcyáne. Áronáa ihdyu tehdujúco ámuha meméénune Píívyééááne dííbyéjtane.

Tsáápiikye ditye ékéévéroobe pállójcóné

⁵¹ Áanáacáhjáa tsaapi ováhtsá íeveho íjcyabe wájyamubávú idyóvíívyéne pehíjcyá diityé déjutu. ⁵² Áábekéhjáa ditye ékévéronáa tehba diityé hójtsí pañévú iwááoíñúne waabe pevéhoréjuco.

Túkevétsojté úmíwari Jetsóó íjcyane

(Mt 26.57-68; Rc 22.66-71; Ja 18.12-14, 19-24)

⁵³ Aanéhjáa tsúúca Jetsóoke tsajtyémé llúúvájte avyéjúube éllevu. Áanáacáhjáa tsijtye llúúvájte avyéjutee, túkevétsojtee, taúhbájú uwáábojtee, íjcyame píhcyaaavéjucóó tétsihvu. ⁵⁴ Áíjyúhjáa Pééodoro dííbyeke úráávyeebe pehíjcyá diityé kemúellére. Aabéhjáa úújeté lláhajtsívúré tétsihyi tééjá tehméjté íjcyuujúwatu píhmiíhíjcyáme élletu ipíhmiki.

⁵⁵ Áanáacáhjáa ávyéjute ítsámeíhijcyá muhdú Jetsóó hallúvú iállíñe dííbyeke idsíjívétsoíñe. Áronáacáhjáa tsá ditye píívyetétú muhdú dííbyé hallúvú iállíyóne. ⁵⁶ Ávyetáhjáa mítyame dííbyé hallúvú páhduvé álliyómé báñúmeíhijcyáhi. ⁵⁷⁻⁵⁸ Áronáacáhjáa tsaate téhdure dííbyé hallúvú iállíñe néehíí:

—Áánu muurá nehíjcyá míamúnaáváa méénuja duurúvaja iwácávyáhcóné tsíjyaréjuco imyéénuíñe míamúnaa méénútuja. Aajává pánéévétsóiibye 3 coojívatúre. Ehdu ihjyúvahíjcyáabe.

59 Ehdúhjáa ditye néérone tsá cáhcújtsómeityúne.

60 Áronáacáhjáa llúúvájte avyējuube diityej pñínétú íjyócúúvéne nées Jetsóoke:

—¿íveekí tsá u añújcutú aatyé díhyallúvú ímityunéhjí úúballéne?

61 Áronáacáhjáa tsá ñná diibye néétune. Áánélliihyéhjáa tsiíñe neebe dííbyeke:

—¿A ímiááne diibyējuco uu Críjto ímiáábé Píívyéébé Hajchi?

62 Áánélliihyéhjáa neébe:

—Ééé, diibyējuco oó. Aane méwaajácú íñe Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe íhtsútuube Píívyéébé únuri o íjcyane. Aabe muurá tsiíñe o tsáácooca ó bóhówááveé ojtsó pañe.

63 Ehdúhjáa Jetsóó néene ávyéta tsarí pajtyé diibye llúúvájte avyējuúbeke. Áánélliihyéhjáa íwajámúúné dówaríjcyámeíbyéré néehí:

—Ávyeta tsáhájuco meímíletú tsijtye éhnííñevu dííbyé hallúvú tsiíñe úúballéne. 64 Muurá íñe ámuha melléébóneriyé ¿íveekí uuhívatéébé Píívyéébedi? Aane ¿muhdú ámuha méijtsúcunúhi?

Áánélliihyéhjáa pámeere nées íllurējuco dibye dsíjíveíñe.

65 Ehdúhjáa ditye néénéllii tsaate dííbyé hallúvú úníchíhcyuméré íhyúmi íbíjínúúbeke imyéenúne néehí:

—Áyu cána waajácú caabyé uke méénune.

Téhduréhjáa duurúvájá tehmejté dííbyeke wábáajcóhi.

*Péédoro tóónúmeíñe**(Mt 26.69-75; Rc 22.56-62; Ja 18.15-18, 25-29)*

⁶⁶ Aanéhjáa Péédoro lláhájsiri íjcyánáa llúúvájte avyéjúúbé úníu múnáadityú tsáápille tsááhií. ⁶⁷ Aalléhjáa dííbyeke pihmírí íjcyáábeke ííítehíjcyáróne nééhií:

—Úpée idyé éhne ú ícyahíjcyá Jetsóoma Natsarée múnáájpiíma.

⁶⁸ Áronáacáhjáa íllure ityóónúne neébe:

—Tehdu o wáájácúúbedíjǰí óóma ú ihjyúváhi. Ehdúhjáa íñéene lláhájsí mǰcó lleehówavu íjyócúúvetéébe.

Áánáacáhjáa tsúúca cáraca májtsiváhi. ⁶⁹ Aabéhjáa tétsihvu úújetéébeke tsiiñe íííteene tétsihyi íjcyámeke neéle:

—Áánu muurá idyé tsaapi Jetsóo mamýmúejpi.

⁷⁰ Áronáacáhjáa idyé tsiiñe tóónuúbe. Ááne íllúhwuúréhjáa idyé tsíjtyeréjuco neéne dííbyeke:

—Áánerá ímiááne diibyéjuco uu Jetsóo mamýmúejpi. Muurá eene Gariréa múnáa íhjuvadáu u íhjuváneturé méwaajácu diibyéjuco u íjcyane.

⁷¹ Ehdúhjáa ditye néenélii tsiiñe ityóónúne lííhcyámeíbyéré nééhií:

—Éje, ímiááneturé tsá o wáájácúú dííbyeke eene ámuha óóma dííbyedi méíhjuvávábeke.

⁷² Ehdúhjáa díbye neénáa tsiiñe cáraca májtsivá míjyúcújuco. Áánetúhjáa ítsááveebe Jetsóope dííbyeke íllu neéneé: “Muurá 3-íjyúvá ú tóónúméíí tahñéébé u íjcyaróné cáracái míjyúcú májtsívátúné

ihde.” Ehdúhjáa Jetsóó nééne iitsáávéne ílluréjuco díbye tááne ávyétá ihnáho.

15

Pírááto éllevu Jetsóoke ditye tsájtjene

(Mt 27.1-2, 11-14; Rc 23.1-5; Ja 18.28-38)

¹ Áané tsitsíívevúhjáa llúúvájte avyéjujtee, túkevéjtsojtee, taúhbájú uwáábojtee, íjcyame tsiíñe dóbeevéhi. Aaméhjáa Jetsóoke dóhjíuri tsajtyé ávyéjuube Pírááto éllevu. ² Aabéhjáa díllópejtsó dííbyeke:

—¿A ímiááné uu jodíómú avyéjuúbe?

Áánélliihyéhjáa neébe:

—Ééé, diibyéjuco oó.

³ Áánaacáhjáa llúúvájte avyéjujtee dííbyé hallúvú mítyane ímityúné úúballéhi. ⁴ Áánélliihyéhjáa Píráátó tsiíñe dííbyeke néehí:

—¿Aca íveeki eene tsá u añújcutú aatye díhyallúvú ímityunéhjí úúballéne?

⁵ Ehdúhjáa díbye Jetsóoke néérónáa tsá díbye añújcutúne. Ááneríhjáa iúllévenúne tsáhájucó díbye iiná néétune.

Jetsóoke ditye dsíjívétsoíñe

(Mt 27.15-31; Rc 23.13-25; Ja 18.38-19.16)

⁶ Teenéhjáa pajtyété wañéhjí pañe paíjyuvaré ávyéjuube Píráátó tsáápiikye ichívétsohíjcyá cuvéhóójari íjcyamedítýú dííbyé hallúvú míamúnaa íhjúváváabekéjuco. ⁷ Aanéhjáa téijyu íjcyabe dsíjívétso múnáajpi ‘Barabáa’ némeííbyé cuvéhóójá pañe tsijtye dsíjívétso múnáama. ⁸ Áánaacáhjáa

tsúuca tétsihvu míamúnaa píhcyaavémé
imyéénuhíjcyádú táúmeíjyucóó Piráátoke dibye
íjchívyétso tsáápiikye diityédítyu. ⁹ Áánélliihyéhjáa
neebe diityéke:

—Íhya ámuha méimíllé ámuha jodíómú
avyéjúúbeke o ácádsíjcaáyóne.

¹⁰ Ehdúhjáa neebe diityéké íllure iñómíutááváne
llúúvájte avyéjyute ehdu dííbyeke dáriwéné
iwáájácúnema. ¹¹ Áronáacáhjáa diitye llúúvájte
avyéjyute néé tétsihyi íjcyámeke ditye Barabáa
hallúvúré íihyúva dííbyekéré dibye íjchívyétso
cúvéhóójatu. ¹² Áánélliihyéhjáa diibye Piráátó néé
diityéke:

—¿Ácooca eene jodíómú avyéjuube dibye íjcyane
ámuha menéhíjcyáábeke muhdú méméénuúhi?

¹³ Áánélliihyéhjáa néémeé:

—Dííbyedívú ihdyu páwachékevu wátyétyehcútsó.

¹⁴ Áánélliihyéhjáa neébe:

—¿Aca ñná ímityúné méénuúbe?

Áronáacáhjáa tsiiñe kéévánécoba néémeé:

—¡Muúbe, wátyétyehcútsó dííbyedívu!

¹⁵ Áánélliihyéhjáa awáá íjchívyétsoobe
cúvéhóójatu Barabáakéré diityémá ímí íjcyane
íimíllénema. Áánemáhjáa Jetsóodívú iwápáájcoótsóne
íhvéjtsoobe diityédívú diityéréjuco iwátyétyéhcu
páwachékevu.

¹⁶ Áábekéhjáa tsodáhómú dííbyé já llahájtsívu
itsájtyéébedívú píhcyaavéhi. ¹⁷ Aaméhjáa dííbyeke
uácó wájamu duujínuúdú nééjavu. Áhduréhjáa

tsuhjúuhónetu imyéénúné chahíiwavu ávohjácómé dííbyeke. ¹⁸ Áánemáhjáa wáñejcóme:

—iÑóóooj, áánu jodíómú avyéjuúbe!

¹⁹ Ehdúhjáa iñéene dííbyeke úníchíhcyuméré illaáyohíjcyá úméhéiyi íhñíwáutu. Áánemáhjáa dííbyé Iliiñévú imíhmóúbáne ávyéjútsohíjcyámé illure dííbyedi iúúhívaténema. ²⁰ Ehdúhjáa dííbyedi iúúhívaténé boone tácoriúcúmé teeja duujínuúdú nééjaá. Áánemáhjáa uácómé páñétúeja dííbyé wajyámuvúréjuco. Átsihdyúhjáa tsajtyémé dííbyeke páwachékevu iwátyétyéhcúíhullévu.

*Páwachékevu ditye Jetsóoke wátyétyehcúne
(Mt 27.32-44; Rc 23.26-43; Ja 19.17-27)*

²¹ Aanéhjáa téhullévú péeme cábuuvé tsiréene múnáajpi Arejáadorómá Róópómútsíj caani Tsimóó iúmihétú tsáábedívu. Áábekéhjáa íhbutómé Jetsóoke iwátyétyéhcúíwachékevu.

²² Aaméhjáa úújeté tsátsii ‘Niwáupááji’ nééiyóné ‘Góógota’ némeítsihvu. ²³ Átsihvúhjáa Jetsóoke íjchorómé ‘mííraá’ némeíñé duurúbájpácýoma bíínojpácýó iúménúnetu. Áronéhjáa tsá díbye ádotúne.

²⁴⁻²⁵ Áábekéhjáa tsúúca wátyétyehcúmé páwachékevu ááméjutúréi nuhba íjcyánaáaca. Áané boonéhjáa tsodáhómú nehócýcatsí caatyé dííbyé wajyámúúné újcuíñe. ²⁶ Aanéhjáa dííbyé nííwáú caamééhullétú téwachéketu picyóómé tsíeménetu icyáátunúné illu nééneé: “Áánu jodíómú avyéjuúbe.” ²⁷ Téhduréhjáa téijyu tsaatétsí ímítyúmútsikye wátyétyehcúmé dííbyé úníutu

panéjcuvatú ijcyáwachékéécutu. ²⁸ Ehdúhjáa ímityúmútsima dííbyeke wátyétyehcúmé Píívyéébe íwaajácúháámitu illu néhdújuco: “Ímityúmé raahóri dsíjívéiibye ímityúúbedi ditye dílloóbe.”

²⁹ Aanéhjáa dííbyeke úújejemé dííbyedi iúúhívaténemáyé ‘wamiwami’ nehíjcyáhi. Áánemáhjáa néémeé:

—Ehdíívaabéváa eene duurúvaja u wácávyáhcoja 3 coojívaturé tsiíñe ú pájáávétsóiyáhi. ³⁰ Áyu cána bo pájtyetétsaméij.

³¹ Téhduréhjáa llúúvájte avyéjútémá taúhbájú uwáábojte dííbyedi iúúhívaténe néjcatsíhi:

—Tsíjtyekée muurá ímiááné pátyetétsohíjcyáabe. Árónáacáha tsá díbye píívyetétú iiye ipájtyetétsámeíñe. ³² Aabe cána óvíi ímiááné díibyéjuco Críjto mee ijraéemú avyéjuube íjcyáhajchíi eene éwachékevúne ditye wátyétyehcúné ityábáhcyúmeíñe pájtyeté botsíi dííbyeke mecáhcújtsoki.

Téhduréhjáa dííbyé úníutu ditye wátyétyehcumútsí uuhívaté dííbyedi.

Jetsóo dsíjívéne

(Mt 27.45-56; Rc 23.44-49; Ja 19.28-30)

³³ Téijyúhjáa cójijpíinétú íjyunúné cuuvé tu-jkévevújuco. ³⁴ Áánáacáhjáa Jetsóo ávyetá ihnáho illu wáníjcyámeíhi:

—Eróij, Eróij, ¿rama tsabataáni? Tápiivyéébej, Tápiivyéébej, ¿íveekíami oke ú ihvejtsoj? Ehdúhjáa nééiyóné ehdu neébe.

³⁵ Aanéhjáa tétsihyi íjcyámedítýú tsaate illéébóne nééhií:

—Éje, aadi Eriadi wáníjcyámeí Píívyéébé ihjýú uubálle múnáájpiúvudi.

³⁶ Áánéllihyéhjáa tsaapi íícúí wájýámubádú nééne bíínójpácýó kiwátyetu iééníyojéné úméhéí nǐjcáutu ipícyoonévú cújuuvé dibye ííhároki. Áánemáhjáa neébe:

—Bo óví Eriá niityétsová dííbyeke.

³⁷ Áánacáhjáa tsiíñe ávyetá ihnáhó iwáníjcyámeítsihdyu ílluréjuco dibye dsíjivéne.

³⁸ Áané tujkéveríhjáa duurúvájá pañétú pañétúétsíí watájcó wájýámúwácoba dóchéreevé cáámetu baavu panéjcuávú wájítahnécu.

³⁹ Aanéhjáa tsoadáhomú avyéjuube tétsihyi íjcyaaabe ájtyumí muhdú dibye iwáníjcyámeíñe dsíjivéne. Áánetúhjáa neébe:

—Á ihdyúha ímiááné áánu Píívyéébé Hajchi.

⁴⁰ Aanéhjáa tsaate walléémú dííbyeke ditye dsíjívetsóné tsíhyullétúré íítehíjcyáhi. Áámemáhjáa íjcyámé Maaría Madarénaa, tsiíñe Maaría Jacóóboma Jotséemútsíj tsiíjuu, Tsaroméee, éhdume.

⁴¹ Diityéhjáa muurá Gariréari dibye íjcyácooca dííbyeke píáábohíjcyámé téhullétú dííbyema tsáá Jerotsaréevu. Áámemáhjáa téhdure íjcyámé tsijtye walléémú dííbyemáa tsáámeé.

Jetsóó ítémeho ditye cúúune

(Mt 27.57-61; Rc 23.50-56; Ja 19.38-42)

⁴²⁻⁴³ Aanéhjáa wáyeéévéjcoójíllii ditye ímíbájkímeyéhíjcyajcoójí pejco íhtsútuube Jotséé

Arimatéa cóomi múnáajpi péé Pirááto éllévu, téhdure Jetsóoke cáhcújtsoobe Píivyéébé avyéjú itsohíjcyaaábe. Aabéhjáa diibye Piráátóke táúmeí dííbyeúvú itémeho icyúúuki. ⁴⁴ Ááneríhjáa illure Piráátó ullévenú ‘a ímíááné íhya dsíjívéjúcoóbe’ iñéénema. Áánemáhjáa tsodáhómú avyéjúúbeke ipíúváne dílloobe ímíááné dibye dsíjívéjúcójahjíchí iwáájácuiki. ⁴⁵ Aabéhjáa úúballé ímíááné tsúúca dibye dsíjívéne. Áánéllíhyéhjáa Piráátó néé diibye Jotséeke dibye iújcúne icyúúuki. ⁴⁶ Ahdújcóhjáa dibye téwachéketu tééhoúvuke iñíityétsóne bíjínúné imíwu néené wajyámuba íáhdóbari. Áánemáhjáa nééwájitu bóhdoméíñé níkyéhéjú pañévú icyúúúne wátájcoobe nééwayúvu. ⁴⁷ Aanéhjáa Maaría Madarénamúpí tsíjpille Maaría Jotsémútsíj tsíjímá ájtyumí dibye cúúune.

16

Jetsóó dsíjívéebe tsiíñe bóhíne
(Mt 28.1-10; Rc 24.1-12; Ja 20.1-10)

¹ Aaméhjáa wáyeéévejcóójí pejco diille Maaría Madarénaa, Jacóóbój tsíjju Maaríaa, Tsaroméee, éhdume ahdó pácúúcújpacyóné Jetsóó itémeho itsójtsootéki. ² Áánemáhjáa tsíjyu tsííñe tsemáánaréjuco tújkévajcóójí pejcójuco dííbyé níjkyévú péeme úújeté tétsihvu tsúúca nuhba ájchúnáaáca. ³ Aaméhjáa néjcatsíhi:

—¿Aca múha íñe mééma téhejú watájco nééwayu íñétsoóhi?

⁴ Áronáacáhjáa itécunúmé téhejú úmíwari teu íjcyájúcootúne. ⁵ Aaméhjáa téhejú pañéví úcaavémé ájtyumí tsaapi ováhtsá ímiánéjcuri ácuúcunúúbeke. Áábé wajyámúhjáa cááméjácoba nééja ávyéta tsítsi. Áábedíhjáa íllityéme. ⁶ Áronáacáhjáa neebe diityéke:

—Méíllityédíñe. Muurá ó waajácú ámuha menéhcone Natsarée múnáajpi Jetsóoke éhnée páwachékevu ditye wátyetyéhcuúbeke. Áronáa tsá dibye íchii íjcyájúcootúne. Tsúuca bohíjúcoóbe. Cáhawáá méuujéwá íchii dibyé íjcyatsíí pevetsíiyéjuco íjcyane. ⁷ Ahdícyane méúúballété Péedorómá tsijtye dííbyé mamýmuke tsúuca tsiíñe dibye bóhíjucóone. Méneeco dibye péjucóóné Gariréavu diityé ihde téhulléví diityémá iátyúmíjcatsí diityékée íñéhijcyádújuco.

⁸ Ehdúhjáa dibye néénemáyé wájucóomé íllityéneri úúvcunúmére. Aaméhjáa tsá muucá úúballetu mítyane íllityénéllííhye.

*Maaría Madarénadívú Jetsóó bóhówaavéne
(Ja 20.11-18)*

⁹ Aanéhjáa íbóhíjcoójí cúúvéneturé Jetsóó bóhówaavé Maaría Madarénadívú dííllé pañétúu 7-meváké naavémuke iwáágóólledívu. ¹⁰ Aalléhjáa úúballeté dííbyé mamýmú dííbyeke kímóóvehíjcyámeke. ¹¹ Áronáacáhjáa tsá díílleke ditye cáhcújtsotúne.

*Ímamyémudítýú mútyétsidívú Jetsóó bóhówaavéne
(Rc 24.13-35)*

¹² Aanéhjáa díilledívú ibóhówáávéne boonétú tsiíne bóhówááveebe tsíhdyuréjuco míityétsi ímamyémudítýú juuváyí péhíjcyámútsidívu. ¹³ Aamútsíhjáa idyé tsijtye íñahbéjteke úúbálleroné tsá ditye cáhcújtsotúne.

Muhdú ditye wákímyeíñe ímamyémuke Jetsóo nééneé

(Mt 28.16-20; Rc 24.36-49; Ja 20.19-23)

¹⁴ Átsihdyúhjáa bóhówááveebe pámehdívuréjuco ímamyémudívú 11-mevaréjuco íjcyame majchóri íjcyáme dívú. Áámekéhjáa uhbáichoobe ímiáané bóhíibeke íajtyumíné tsijtye úúbálleroné ditye cáhcútsóhíjcyátúné hallútu. ¹⁵ Átsihdyúhjáa neebe díityéke:

—Ahdícýane óvíi ámuha pámeekéré íñújiri íjcyané míamúnáake méúwaabó ditye pájtyetéíñe uwááboju. ¹⁶ Aane lléé bome ímiáané icyáhcújtsóné uubállé tsójtsótsámeímyé ihdyu pájtyetééhi. Áánetu cáhcújtsotúmé wágóóóveéhi. ¹⁷ Aane oke cáhcujtsómé tamyémeri waagóó tsaaté pañe naavémú íjcyámeke. Téhdure tsíjtyé ihjuu illéébótúrójuri ihjyúvaímye. ¹⁸ Téhdure íñímyémuke ditye ékééverómé tsá íiná méénúityú díityéke. Téhdure námijtya ádorómé tsá dsíjivéityúne. Aame chéméméhjike bóhíitsohíjcyáahi.

Níjkyejívú Jetsóo pééneé

(Rc 24.50-53)

¹⁹ Ehdúhjáa Jetsóo ímamyémuke nééneé boonétú tsúuca Píívyéébe dííbyeke ujcú níjkyejívú díbye íávýejuuté dííbyema. ²⁰ Áábe déjvúhjáa ímamyémú

úwáábohíjcyá pahúllevaré teene dííbyé uwááboju.
Aaméhjáa dííbyere píáábóneri méénúráítyúronéhjí
méénuhíjcyá dííbyé uwááboju iwáájácúmeíki. Áyu
tehdújuco

Píívyéébé ihju: jetsocríjyodítyú cáátúnuháámi
New Testament in Bora (PE:boa:Bora)

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bora

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Boara [boa], Peru

Copyright Information

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Bora

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022

6f878dbd-e896-5e27-b788-1442926dfc48